

**PRACA ZBIOROWA POD REDAKCJĄ
ROBERTA FIDOSA**

**MIESZKAŃCY GMINY BORKOWICE
W WALCE O WOLNĄ I NIEPODLEGŁĄ
POLSKĘ**

Borkowice 2018

Tekst: Robert Fidos, Marek Dumin, Mirosław Biedrzycki, Henryk Fidos, pod red. Roberta Fidosa

Wydawcy:

Gmina Borkowice, ul. ks. Jana Wiśniewskiego 42, 26-422 Borkowice

Stowarzyszenie na rzecz rozwoju i promocji Gminy Borkowice, ul. Ks. Jana Wiśniewskiego 7, 26-422 Borkowice

Okładka : s. 1. Godło RP

s. 4 Pomnik majora Henryka Dobrzańskiego „Hubala” w Rudnie

ISBN: 978-83-938725-1-0

Fotografie: zbiory prywatne Roberta Fidosa, Mirosława Biedrzyckiego, Marka Dumina, Agnieszki Zarychty – Wójcickiej, Henryka Fidosa, archiwum Urzędu Gminy w Borkowicach

Redaktor techniczny: Anna Bojanowicz

Zadanie dofinansowano ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego

Skład i druk:

Wydawnictwo IKONA

Szydłówek 15A, 26-500 Szydłowiec

tel. 48 617 51 53, 605 565 152, 691 473 439

e-mail: info@wydawnictwoikona.pl

SPIS TREŚCI

WSTĘP 4

ROZDZIAŁ I

OKRES
NIEWOLI NARODOWEJ 1795-1918 5

ROZDZIAŁ II

OKRES
II RP 1918-1939 13

ROZDZIAŁ III

OKRES
II WOJNY ŚWIATOWEJ 1939 -1945 19

WSTĘP

100 rocznica odzyskania przez Polskę niepodległości jest doskonałą okazją dla upamiętnienia tego wielkiego dla Polaków wydarzenia. Wywalczona 11-go listopada 1918 roku wolność była kulminacją 123 lat walki kilku pokoleń naszych przodków o zachowanie tożsamości narodowej i prawa posiadania własnego państwa. Samorząd Gminy Borkowice za pośrednictwem Stowarzyszenia na Rzecz Rozwoju i Promocji postanowił uczcić tę rocznicę, wydaniem publikacji przedstawiającej sylwetki mieszkańców Gminy Borkowice walczących o wolną i niepodległą Polskę w okresie rozbiorów, ale również w czasie I Wojny Światowej, wojny z Rosją Radziecką oraz II Wojny Światowej. Wśród mieszkańców walczących o suwerenną ojczyznę znajdują się żołnierze Księstwa Warszawskiego walczący u boku Napoleona, żołnierze Królestwa Kongresowego walczący w Powstaniu Listopadowym oraz powstańcy styczniowi z lat 1863-1864. W latach I Wojny Światowej nasi rodacy walczyliw szeregach Legionów Polskich, Polskiej Organizacji Wojskowej czy Błękitnej Armii powstałej we Francji. Po stu latach służby w armii rosyjskiej młodzi Polacy mogli służyć w polskiej armii pod biało czerwonymi sztandarami. W walce o granice odrodzonej Polski walczyło ponad milion naszych żołnierzy. Ich olbrzymi wysiłek w wojnie z Rosją Radziecką w latach 1919-1920 utrwalił granice państwa na wschodzie i niepodległy byt Rzeczypospolitej w latach 1918-1939. W niniejszym opracowaniu przywracamy również pamięć o żołnierzach wojny obronnej 1939 roku, kiedy to dwa totalitarne państwa: Niemcy Hitlerowskie i Rosja Radziecka napadły i zajęły naszą Ojczyznę. Symbolami tej wojny były niemieckie obozy zagłady oraz radzieckie łagry i miejsca kaźni polskich oficerów. Najbardziej złowrogie ich nazwy to Oświęcim i Katyń. Polski ruch oporu w czasie II Wojny Światowej w latach 1939-1945 reprezentowały między innymi: Służba Zwycięstwu Polski, Związek Walki Zbrojnej, Armia Krajowa, Narodowa Organizacja Wojskowa, Bataliony Chłopskie i Narodowe Siły Zbrojne. Nasi rodacy walczyli również w szeregach Polskich Sił Zbrojnych na zachodzie: Włochy, Francja, Wielka Brytania, w północnej Afryce oraz w armiach powstałych w ZSRR. Zasięg terytorialny opracowania obejmuje teren szesnastu sołectw współczesnej Gminy Borkowice, jak również miejscowości, które należały w przeszłości do Gminy lub parafii Borkowice: Ruski Bród, Długa Brzezina, Kuźnica, Rutków, Januchta, Wawrzynów, Hucisko i Wydrzyn. W pracy nie ujęto setek naszych rodaków zamordowanych w obozach zagłady, rozstrzelanych w egzekucjach i wywiezionych na roboty przymusowe. Słowa podziękowania kieruję do Pana Marka Dumina, Pana Mirosława Biedrzyckiego i Pana Henryka Fidosa za przekazanie cennych materiałów, które posłużyły do opracowania kilkudziesięciu biogramów naszych bohaterów. Dziękuję wszystkim, którzy przyczynili się do powstania tej cennej publikacji.

Robert Fidos

OKRES NIEWOLI NARODOWEJ 1795-1918

Onufry Małachowski (1788-1848) herbu Nałęcz, syn Antoniego i Katarzyny, hrabia, dziedzic Dóbr Rycerskich Borkowice i Niekłań. Budowniczy kościołów parafialnych w Niekłaniu i Borkowicach. W młodości służył w wojsku Księstwa Warszawskiego. Nominację Onufrego na stopień podporucznika podpisał 15 kwietnia 1809 roku książę Józef Poniatowski. W sierpniu tego samego roku otrzymał stopień porucznika w 14 pułku jazdy kirasjerów Księstwa Warszawskiego. W 1810 roku za męstwo na polu walki otrzymał Złoty Krzyż Wojskowy. W 1817 roku został marszałkiem Sejmiku Powiatu Szydłowieckiego a w 1831 roku senatorem Królestwa Polskiego. Jego szczątki spoczywają w krypcie kościoła parafialnego w Borkowicach.

Żołnierze wojsk Księstwa Warszawskiego 1807-1815:

- Wincenty Polak z Bolęcina – żołnierz pułku Grenadierów
- Wincenty Młodawski z Bryzgowa
- Jan Piątkowski – żołnierz, poległ pod Smoleńskiem w 1812 roku
- Jan Pietras z Ruskiego Brodu

Onufry Małachowski

Jakub Piotrowski (1794-1876) – urodził się Szczercowie w Kaliskiem. Był uczestnikiem Powstania Listopadowego w randze oficera. Był leśniczym m.in. w Nieklaniu, Borkowicach i Bryzgowie oraz ekonomem w Wymysłowie. Zmarł 12 maja 1876 r. w Zdonkowie. Na jego grobie na cmentarzu w Borkowicach położono kamienną płytę odnowioną niedawno przez Stowarzyszenie na rzecz rozwoju i promocji Gminy Borkowice.

Leopold Kietliński – urodzony w 1803 roku w Politowie, syn Aleksandra i Salomei, właściciel części Politowa. Był uczestnikiem Nocy Listopadowej 1830 roku i wojny polsko-rosyjskiej w czasach powstania listopadowego. Porucznik Leopold Kietliński będący adiutantem batalionu, przekroczył 5 kwietnia 1831 roku wraz z generałem Rybińskim granicę pruską. Przebywał na emigracji w Prusach i we Francji, gdzie został członkiem Towarzystwa Demokratycznego Polskiego. Za udział w powstaniu został skazany przez władze carskie na karę śmierci. W 1834 roku Mikołaj I zmienił ten wyrok na wieczną banicję. Majątek jego został skonfiskowany przez państwo. Porucznik Leopold Kietliński zmarł na emigracji.

Franciszek Źarski (1793-1866), herbu Strykoń, pochodził z Galicji. W 1828 roku ożenił się z Antoniną z Szamotów. Służył w Armii Napoleona w stopniu porucznika. Odznaczony brązowym medalem z napisem: „Pamiętka wygnania i śmierci na wyspie św. Heleny” W akcie ślubu wymieniony został jako kapitan Strzelców Pieszych Jego Cesarsko-Królewskiej Mości. W okresie Powstania Listopadowego był majorem 6 pułku piechoty liniowej. 25 maja 1831 roku odznaczony został Złotym Krzyżem Virtutti Militari za męstwo okazane w boju. Od 1835 roku był dziedzicem wsi Ninków w parafii Borkowice. Przyczynił się do rozwoju przemysłu metalowego i górnictwa rudy żelaznej na terenie posiadanych dóbr. W 1863 roku wspierał powstańców. Wysłał do walki swego 19-letniego syna Napoleona, który zginął pod Mechlinem. Franciszek Źarski zmarł w Ninkowie 23 kwietnia 1866 roku. Pochowany na cmentarzu w Borkowicach. Na jego grobie wystawiono okazały, żeliwny pomnik.

Uczestnicy Powstania Listopadowego 1830-1831:

- Mikołaj Grygiel z Borkowic
- Walenty Adamczyk z Woli Kuraszowej
- Gabriel Giermak z Borkowic
- Marcin Ślusarczyk z Wymysłowa
- Franciszek Litwinkiewicz- ekonom z Politowa
- Tomasz Karoliński z Borkowic
- Augustyn Sykuła z Borkowic

- Jakub Ślązakiewicz z Ruskiego Brodu
- Józef Ziółek z Wydrzyna
- Józef Wępa z Ruszkowic
- Franciszek Granecki z Wymysłowa
- Piotr Fidos z Bolęcina
- Jakub Krzewski z Bryzgowa

Erazm Drzewiecki – właściciel części wsi Politów. W czasie powstania styczniowego wystawił mały oddział kawalerii. Był tytułowany pułkownikiem.

Grzegorz Gaszyna (1846-1888) – brat stryjeczny Antoniego Gaszyny wraz z którym poszedł do powstania i służył m.in. w oddziale Szemiota. Wcześniej kuł z bratem kosy i osadzał na drążki. Po powstaniu ożenił się z Zofią Grzędowską z Wymysłowa a po jej śmierci z jej siostrą Elżbietą. Grzegorz Gaszyna mieszkał i zmarł w Krasnej Górze.

Napoleon Żarski – ur. w 1844 roku, syn Antoniny z Szamotów i dziedzica Ninkowa płk. Franciszka Żarskiego. Walczył w oddziale powstańczej żandarmerii dowodzonej przez Kazimierza Wiśniewskiego. 30 czerwca 1863 r. jego oddział został rozbity w bitwie pod Mechlinem. W grupie poległych znalazł się 19-letni Napoleon. Przez śmiercią zabił jednego z Moskali. Po bitwie powstańcy zostali pochowani w leśnej mogile pod Mechlinem. Dopiero w 1929 roku nastąpiły przenosiny leśnej mogiły na cmentarz w Smogorzowie, gdzie znajduje się pomnik wykonany w formie kamiennego kopca, upamiętniający siedmiu bohaterów powstania styczniowego.

Andrzej Kucharski – pochodził z Przysuchy. Brał czynny udział w powstaniu styczniowym, za co został zesłany na Syberię do ciężkich robót. Tam znalazł nową żyłę srebra, za co cesarz Rosji obdarzył go wolnością. Wróciwszy z Syberii ożenił się z siostrą ks. Gołębiowskiego i osiadł w Politowie. Zmarł w 1893 roku i został pochowany na cmentarzu w Borkowicach. Zachował się jego nagrobek.

Błażej Fidos – mieszkaniec parafii Borkowice, zesłany za udział w powstaniu styczniowym na Syberię.

Kazimierz Lutrowicz – uczestnik powstania styczniowego. Po powstaniu pracował w administracji Dóbr Rycerskich Borkowice. Zmarł w Kuźnicy.

Antoni Lityński – ur. w 1847 roku w Smykowie. W lutym 1863 roku wstąpił do oddziału Jeziorańskiego. Brał udział w bitwach pod Przedborzem, Małogoszczem i Pieskową

Skalą, gdzie został ranny w kolano. Aresztowany przez Austriaków przebywał w więzieniu w Krakowie. Po uwolnieniu ponownie wstępuje do oddziału powstańczego utworzonego przez generała Aleksandra Wąłigórskiego. Ranny w bitwie w okolicach Irena trafia do szpitala w Kraśniku, gdzie odjęto mu prawą rękę. Po kilku latach spędzonych na emigracji wrócił do kraju i osiedlił się w Rzuconiu, gdzie pracował jako podleśniczy a następnie buchalter w rzuconskich zakładach. Po 1918 otrzymał stopień ppor. weterana. Zmarł w 1922 roku w Rzuconiu. Jego kamienny nagrobek znajduje się na cmentarzu w Chlewiskach. Jest również upamiętniony żeliwną tabliczką na cmentarzu na Warszawskich Powązkach.

Antoni Lityński drugi z prawej

Ks. Antoni Gołębiowski (1835-1908) – od 1859 roku wikariusz Parafii Borkowice. Wraz z hrabiną Onufrową Małachowską założył ochronkę i naukę śpiewu. Po śmierci

Ks. Antoni Gołębiowski

ks. Cielenkiewicza został w 1864 roku proboszczem Parafii Borkowice. W czasie powstania styczniowego błogosławił powstańcom pod kościołem, spowiadał ich w polu, dostarczał żywność do obozu, zabronił dzwonić i grać na organach. 3 lipca 1865 roku został aresztowany i odprowadzony do Opoczna, a następnie do Radomia. Po czterech miesiącach dzięki wstawiennictwu hr. Platera został zwolniony i wrócił do Borkowic. Napisał dwie książeczki opisujące piękno borkowickiej ziemi; „Upominek dla parafian borkowickich” i „Wspomnienia o Borkowicach”. Zmarł 28 listopada 1908 roku. Wraz ze swoim poprzednikiem spoczywa w jednej mogile, przykrytej kamienną tablicą, odnowioną w 2016 roku.

Ks. Ignacy Myślakowski – urodził się w 1841 roku w Borkowicach, syn Kazimierza i Elżbiety. Jego ojciec był urzędnikiem w administracji

Dóbr Borkowice. Ignacy ukończył gimnazjum w Radomiu a następnie pracował jako urzędnik. W 1863 roku poszedł do powstania styczniowego wraz z bratem Antonim, który poległ w bitwie pod Wirem. W 1875 roku został wyświęcony na księdza. Był proboszczem w Libiszewie, Pawłowicach, Ryczywole a od 1887 roku w Górze Puławskiej, gdzie zmarł w 1898 roku.

Antoni Gaszyna – urodzony w 1844 roku w Janowie, syn górnika Ignacego i Marii z Wysockich. W powstaniu styczniowym 1863 roku najpierw robił kosy dla powstańców, a następnie walczył w oddziałach Jana Rudowskiego i Mieczysława Szamejta. Brał udział w bitwach pod Wirem, Potworowem, Sulejowem i Stefankowem. W bitwie pod Wirem został ranny bagnetem w prawą rękę. Po powstaniu mieszkał w Kawach (dzisiaj Wymysłów) w parafii Borkowice. Staraniem ks. Jana Wiśniewskiego otrzymał stopień podporucznika Wojsk Polskich, mundur, dożywotnią pensję weterana oraz Krzyż Niepodległości z Mieczami. Antoni Gaszyna zmarł w 1934 roku i został pochowany z honorami na cmentarzu w Borkowicach. Kamienną płytę nagrobną ufundował ks. Jan Wiśniewski.

Piotr Rychlik (1828-1898), urodzony w Psowie (Wandów) parafia Borkowice. W 1863 roku pracował jako kowal przy walcowni żelaza w Rzuconie. Za wiedzą i aprobatą właściciela fabryki Andrzeja Krygiera kuł kosy na potrzeby powstania styczniowego. Zmarł w Rzuconie 31 stycznia 1898 roku. Pochowany został na cmentarzu w Chlewiskach.

Jan Płóciennik – włościan z Ruszkowic. Samouk piszący rymy i artykuły do gazety Świątecznej. Uczył czytać i pisać mieszkańców wsi w warunkach zaboru rosyjskiego. Jak wspominał ks. Jan Wiśniewski pragnął widzieć w parafii szkołę. Powstania ich nie doczekał, gdyż zmarł w 1912 roku.

Antoni Gaszyna

Nauczyciele tajnego nauczania na przełomie XIX i XX wieku.

Na terenie parafii Borkowice w okresie zaborów nie było ani jednej szkoły. Pod koniec XIX wieku wielu mieszkańców prowadziło tajne nauczanie. Wymienieni poniżej nauczyciele uczyli tylko czytać. By nauczyć się pisać, trzeba było chodzić na naukę do Jana Skrzyneckiego, organisty z Borkowic lub do młynarza Barana na Goworek.

Nauczyciele prowadzący naukę w swoich chatach:

Politów- Stanisław Cieślik, Józef Wójcik syn Teodora, Mikołaj Czarnecki syn Macieja
 Zdonków- Jakub Kołaziński, Antoni Szymczyk, Ludwik Danielczyk, Michał Kołaziński
 Borkowice- Jan Dziubiński, Franciszek Sionek, Antoni Bielas
 Ninków- Karolina Wesołowska, Maria Patyna, Wawrzyniec Prasowski, Franciszka Zamaria
 Rudno- Piotr Fidos, Stanisław Fidos syn Antoniego, Kazimierz Fidos syn Michała
 Ruski Bród- Franciszek Wępa
 Wydrzyn- Marcin Sowiński, Michał Jarosiński
 Bołęcin- Łukasz Balcerak
 Kuźnica- Balcerak

Antoni Madej (1886-1919), działacz Polskiej Partii Socjalistycznej. Urodzony w Woli Kuraszowej, syn Wojciecha, brat Piotra, również działacza PPS. Na początku XX w. pracował w obsłudze kolejki Zakładów Górniczo-Hutniczych w Starachowicach. Od jesieni 1905 r. należał do organizacji bojowej PPS w Starachowicach. Brał udział w rozbięciu urzędów i instytucji carskich oraz zamachach na urzędników i agentów policyjnych. Aresztowany w 1906 r. został skazany na 10 lat katorgi w guberni jenijskiej. Zwolniony po rewolucji lutowej 1917 r., od października 1917 r. popierał działania bolszewików na Syberii. Rozstrzelony przez żołnierzy oddziału admirała Aleksandra Kołczaka.

Antoni Łącki

Antoni Łącki – (1863-1935), syn Marceliego i Zenobii, właściciel majątku ziemskiego w Radestowie. W 1914 roku zostaje powołany do Komitetu Obywatelskiego Gminy Borkowice, którego celem było niesienie pomocy ludności w czasie I Wojny Światowej, przestrzeganie ładu i porządku oraz zapewnienie

bezpieczeństwa. W lutym 1915 roku zostaje członkiem Komitetu Sanitarnego Gminy, który czuwał nad higieną wsi, aby zapobiec grożącym epidemiom. Osobiście wpłaca wraz z ks. Janem Wiśniewskim największe kwoty na rzecz potrzebujących. W 1920 roku wysłał synów Jerzego i Janusza na wojnę z Rosją.

Stefan Józef Dembiński (1869-1934) hrabia, właściciel Dóbr Rycerskich Borkowice, archi-

Stefan Józef Dembiński

Ks. Jan Wiśniewski

tekt, w latach 1914-1918 był przewodniczącym Komitetu Obywatelskiego Gminy Borkowice, którego celem było niesienie pomocy ludności w czasie wojny, przestrzeganie ładu i porządku, zapewnienie bezpieczeństwa. W 1915 roku zostaje członkiem Komitetu Sanitarnego w gminie, który ma czuwać nad higieną wsi, aby zapobiec grożącym epidemiom. W 1920 roku wysłał na wojnę z Rosją Radziecką syna Stefana Antoniego.

Ks. Jan Wiśniewski (1876-1943) – w latach 1913-1943 proboszcz Parafii Borkowice, historyk kościoła, bajkopisarz, kolekcjoner pamiątek

narodowych, twórca Muzeum PTK w Radomiu. W okresie I Wojny Światowej zakłada w parafii Borkowice siedem szkół powszechnych, sklep Spółdzielczy oraz bibliotekę parafialną. Wraz z hrabią Stefanem Dembińskim i Antonim Łackim zostaje powołany do Komitetu Obywatelskiego Gminy Borkowice, którego celem było niesienie pomocy ludności w czasie wojny, przestrzeganie ładu i porządku, zapewnienie bezpieczeństwa. 19 września 1917 roku odprawia w Borkowicach mszę świętą w 100- lecie śmierci gen. Tadeusza Kościuszki. Tworzy w nowo wybudowanej plebanii Muzeum Pamiątek Narodowych. W okresie wojny prześladowany przez Rosjan i Austriaków. W latach 1907-1936 napisał i wydał czternaście monografií zawierających opis i historię dekanatów, parafii oraz miejscowości znajdujących się na terenie dzisiejszych diecezji sandomierskiej, radomskiej, kieleckiej i archidiecezji częstochowskiej. Oprócz tego napisał on m. in. książki o udziale księży diecezji sandomierskiej w powstaniu styczniowym oraz bitwie pod Stefankowem w 1863 roku. Za wybitne zasługi ks. Wiśniewski został odznaczony m. in. Odznaką Honorową za Walkę o Szkołę Polską oraz Krzyżem Kawalerskim Orderu Polonia Restituta. Zakochany we wszystkim, co polskie zarażał tą miłością. Pozostawione przez niego pomniki, tablice, kapliczki i prace naukowe służą do dziś budowaniu świadomości narodowej i postaw patryjotycznych. Przybyli w 1939r. do Brokowic Niemcy zwrócili na księdza szczególną uwagę. Często wzywali go na przesuchania i zastraszali. W lipcu 1941r. miał wylew krwi. Zmarł 7 czerwca 1943 roku i został pochowany na miejscowym cmentarzu.

OKRES II RP 1918-1939

Stefan Antoni Dembiński - urodził się w 1901 roku i był synem właścicieli Dóbr Rycerskich Borkowice, Stefana (architekt i właściciel ziemski) i Marii z domu Czetwertyńska. Pierwsze nauki pobierał w domu rodzinnym w Borkowicach. Uczył się od 1913 w Benedyktiner Institut w Ettal koło Monachium. W 1914 powrócił do kraju do rodziców po wybuchu I wojny światowej i od 1915 uczęszczał do gimnazjum filologicznego im. Św. Stanisława Kostki w Warszawie, w którym w czerwcu 1920 otrzymał świadectwo dojrzałości. Od tego samego miesiąca zgłosił się jako ochotnik do Wojska Polskiego i wziął udział w wojnie polsko-rosyjskiej. Początkowo w 4 dywizjonie artylerii konnej, a w maju 1921 po ukończeniu Szkoły Podchorążych Artylerii w Poznaniu został zdemobilizowany. Za udział w wojnie z Rosją otrzymał Krzyż Walecznych oraz Krzyż Srebrny Orderu Wojskowego Virtuti Militari.

Stefan Antoni Dembiński

Jerzy Łącki

Jerzy Łącki (1898-1967), syn Antoniego Łąckiego i Janiny z Dworzyczych właścicieli majątku ziemskiego w Radestowie. W 1920 roku wraz z bratem Januszem na apel premiera Wincentego Witosa zgłosił się jako ochotnik na wojnę z Rosją Radziecką. Ułan Jerzy Łącki walczył w bojach frontu litewsko-białoruskiego w obronie i ku chwale Ojczyzny. W patencie nr 552 wydanym 21 marca 1920 roku generał Szeptycki pisał, że Jerzy Łącki zasłużył sobie męstwem osobistym i walecznością na uznanie i pochwałę w imieniu służby. Jerzy Łącki z wykształcenia agronom zawarł w 1930 roku związek małżeński z Heleną Stelmanowicz i wyjechał do Brazylii.

Janusz Łącki (1902-1940), syn Antoniego Łąckiego i Janiny z Dworzyczych właścicieli majątku ziemskiego w Radestowie. Ukończył średnią szkołę rolniczą w Bojanowie w Poznaniu. W 1920 roku wraz z bratem Jerzym wziął udział w wojnie polsko-bolszewickiej. Jako 18 – latek wykazał się męstwem i odwagą walcząc w szeregach 206 pułku ułanów.

Jan Fuksiewicz (1879-1933), urodzony w Ruszkowicach, syn administratora majątku w Borkowicach, uczestnik wojny z Rosją Radziecką w 1920 roku. magister farmacji, właściciel apteki w Końskich.

Stanisław Fuksiewicz (1888-1926), administrator dóbr Borkowice. Jako ochotnik wziął udział w wojnie 1920 r. z Rosją Radziecką.

Władysław Skrzynecki – syn Jana, organisty borkowickiego, uczestnik bitwy pod Warszawą w wojnie z Rosją w 1920 r.

Janusz Łącki

Adam Giziński

wojny polsko-bolszewickiej. Brał udział w ofensywie wojsk polskich na wschód. Zimą 1920/1921 roku pododdziały 8 pułku spędziły w rejonie Dubna i Krzemieńca na Wołyniu. Po powrocie z wojny Ludwik Bomba pracował jako buchalter w tartaku Stefanów koło Kuźnicy, należącym do hrabiego Stefana Dembińskiego. Zmarł w Kuźnicy w marcu 1953 roku. Pochowany na cmentarzu w Ruskim Brodzie.

Kazimierz Rychlik - urodzony 28 października 1897 roku w Rzurowie. Syn Stanisława i Bronisławy z Krępskich. Ukończył 3 oddziały szkoły wiejskiej w Rzurowie. Trudnił się szewstwem podobnie jak jego ojciec. W 1919 roku Kazimierz Rychlik wstąpił do wojska i otrzymał przydział do 1 kompanii III Zapasowego Batalionu Telegraficznego w Kielcach. 26 września 1919 roku uzyskał stopień starszego żołnierza i

Adam Giziński (1902-1981), mieszkaniec Lusztuku, był uczestnikiem wojny z Rosją Radziecką w 1920 roku. Brał udział w bitwie obrony Lwowa. Kompania w której służył stacjonowała we wsi Brzeżany pod Lwowem. Był ranny od ułucia bagnietem w udo. Po powrocie z wojny bolszewickiej gospodarował na roli we wsi Lusztuk.

Ludwik Bomba –ur. 21 sierpnia 1895 roku w Ruskim Brodzie, syn Pawła i Józefy z Bajorów. Dzięki zmianie daty urodzenia na 1896 rok uniknął służby w wojsku carskim. W 1917 roku wstąpił do wojska niemieckiego i odbył kurs w szkole podchorążych przy Artillerie Regiment w Arnswalde (obecnie Choszczno). W lipcu 1920 roku stanął przed polską komisją wojskową i otrzymał przydział do 8 pułku artylerii lekkiej w Płocku jako artylerzysta. Uczestnik

Ludwik Bomba

został skierowany do szkoły podoficerskiej. W 1920 roku uczestniczył w wojnie polsko-bolszewickiej. Brał udział w ofensywie wojsk polskich na wschód. Podczas operacji niemeńskiej walczył w okolicach Grodna, skąd wysłał kartkę do rodziny datowaną na 15 października 1920 roku. W 1921 roku pełnił funkcję podoficera prowiantowego w Kadrze Kompanii Telegraficznej Zapasowej nr 3 w Kielcach. Z obowiązków wywiązywał się wzorowo i uzyskał nawet stosowne zaświadczenie od dowódcy. W późniejszych latach swego życia Kazimierz Rychlik mieszkał w Rzurowie i tam zmarł dnia 20 maja 1979 roku. Jego grób znajduje się na cmentarzu w Rzurowie.

Jan Rychlik - urodzony 13 marca 1896 roku w Rzurowie. Syn Stanisława i Bronisławy z Krępskich. W 1919 roku żołnierz 7 Pułku Artylerii Polowej w Częstochowie. Uczestnik wojny polsko-bolszewickiej w 1920 roku. Zmarł w 1980 roku.

Jan Nowak – urodził się 27 czerwca 1900 roku w Kochanowie. Był synem Wojciecha Nowaka, fabrykanta z tejże wsi oraz jego żony Anieli z Koselskich. Ukończył cztery oddziały szkoły wiejskiej w Rzurowie. Najprawdopodobniej w końcowym okresie I Wojny Światowej Jan Nowak wstąpił do Legionów Polskich. Zachowała się jego fotografia z tego okresu, na której pozuje wraz z drugim żołnierzem w czapce zwanej „Maciejówka” popularnej dzięki twórcy Legionów Polskich w 1914 roku Józefowi Piłsudskiemu, który lubił ją nosić. Po odzyskaniu niepodległości, Jan Nowak staje w 1919 roku przed polską komisją wojskową. Zostaje przydzielony do 2 Dywizji Piechoty Legionów. Bierze udział w wojnie polsko-bolszewickiej 1920 roku, odznaczając się starannym wypełnianiem powierzonych mu zadań. 2 Dywizja Piechoty Legionów

Jan Nowak z lewej strony

w której służył Jan Nowak stacjonowała w Kielcach. 31 sierpnia 1920 roku żołnierze tej formacji brali taktyczny udział w bitwie pod Komarowem koło Zamościa, atakując od północy Konną Armię Budionnego, która dostała się w kleszcze i była zmuszona stoczyć bitwę z oddziałami Grupy Pościgowej gen. Hallera, atakującej od południa. Bolszewicy ponieśli tam klęskę i musieli się wycofać z dużymi stratami. 5 lutego 1922 roku przeniesiony został do rezerwy. W czasie II Wojny Światowej należał do Armii Krajowej. Zmarł w 1984 roku. Na płycie grobowej na cmentarzu w Nadolnej widnieje napis: Jan Nowak Legionista.

Bronisław Madej, mieszkaniec Woli Kuraszowej, w latach 30-tych XX wieku odbył zasadniczą służbę wojskową. W 1938 wziął udział w zajęciu przez Polskę Zaolzia, wówczas należącego do Czechosłowacji. Był dowódcą czołgu, który jako jeden z pierwszych wjechał do Zaolzia, by przyłączyć go do Polski. Dowódcą tej krótkiej wojny z Czechami był gen. Bortnowski. W 1939 roku Bronisław Madej wziął udział w wojnie obronnej. Następnie przedostał się na Zachód i walczył w jednostkach pancernych Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie. Po wojnie pozostał w Wielkiej Brytanii, gdzie założył rodzinę. W 1970 roku odwiedził rodzinę w Polsce. W czasie powrotu do Anglii miał wypadek pod Poznaniem. W wyniku tego zdarzenia zmarł w tym samym roku.

Jan Bielecki - syn Ignacego i Marianny ur. 19 października 1900 roku w Kuźnicy, zamieszkały w Wymysłowie. W 1920 roku wcielony w szeregi Wojska Polskiego. Ukończył kurs piechoty francuskiej uzyskując stopień kaprała. Brał udział w wojnie z Rosją Radziecką w okresie od 16 marca do 18 września 1920 roku. Walczył w bitwach pod Berezyną, Słupskiem, Mińskiem i Baranowiczami w szeregach 55 pułku piechoty. 15 lutego Jan Bielecki 1922 roku został przeniesiony do rezerwy. Po powrocie do Wymysłowa założył rodzinę. Swoją wielki patriotyzm przekazał swoim dzieciom i wnukom.

Jan Bielecki

Jan Mołdowa – urodzony w 1891 roku w Radestowie. Uczestnik wojny polsko-bolszewickiej 1919-1920 roku. Za męstwo na polu bitwy otrzymał Krzyż Walecznych.

Karol Gibaszewski- ur. 14 sierpnia 1897 roku w Kochanowie, syn Jana i Joanny z Peasów. Wcielony do wojska 14 maja 1919 roku. Walczył w wojnie z Rosją Radziecką w 1920 roku jako artylerzysta.

Zygmunt Jarząbek- ur. w 1897 roku w Kochanowie, walczył w wojnie z Rosją w szeregach 7 Pułku Artylerii Lekkiej z Częstochowy.

Jakub Koselski- ur. w Kochanowie 4 grudnia 1897 roku, wziął udział w wojnie polsko-bolszewickiej 1919-1920 roku.

Karol Korczak- z Kochanowa, uczestnik wojny z Rosją Radziecką

Czesław Mosiołek- ur. 15 września 1899 roku w Kochanowie, zginął w czasie wojny z Rosją Radziecką.

Stefan Pietras- syn Andrzeja, ur. 15 października 1898 roku, zginął 20 lipca 1920 roku pod Wołkowyskiem.

Stefan Wiechecki- ur. 21 marca 1900 roku w Woli Kuraszowej. Na wojnę z Rosją Radziecką zgłosił się jako ochotnik. W trakcie działań wojennych dostał się do niewoli bolszewickiej. Po powrocie z Rosji zamieszkał w Kochanowie, gdzie zmarł w 1986 roku.

OKRES II Wojny Światowej 1939-1945

Róża Dembińska (1915-1939), córka Stefana i Marii Dembińskich, właścicieli Dóbr Rycerskich Borkowice. W drugiej połowie lat 30-tych była animatorką życia kulturalnego i prezeską Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży w Borkowicach. W kwietniu 1939 roku wyszła za mąż za Andrzeja Marię Czetwertyńskiego ze Skidla i przeniosła się do jego majątku na Kresach Rzeczypospolitej. 17 września 1939 r. na wschodnie rubieże Rzeczypospolitej wkroczyła Armia Radziecka będąca w sojuszu z III Rzeszą Niemiecką. 20 września 1939 roku z rąk sowieckich siepaczy zginęła Róża oraz jej mąż Andrzej oficer Wojska Polskiego. 24 – letnia dziewczyna miała mieć darowane życie. Oprawcy chcieli rozstrzelać tylko jej męża, ale ona postanowiła zginąć razem z nim.

Ks. dr Edward Ptaszyński

Róża Dembińska

Ks. dr Edward Ptaszyński (1887-1943), od 1938 był proboszczem parafii w Ruskim Brodzie. Jesienią 1939 r. gościł mjr. Hubalę, który nocował na plebanii. Werbował zaufanych ludzi do pracy wywiadowczej do oddziału majora Henryka Dobrzańskiego „Hubala”. Zbierał broń i sprzęt wojskowy z kampanii wrześniowej oraz kwaterował żołnierzy na plebanii. Zagrożony

aresztowaniem dołączył w mundurze wojskowym i z bronią do oddziału majora Hubala przyjmując pseudonim „Leliwa”. W oddziale przebywał od 6 kwietnia do 25 czerwca 1940 roku pełniąc funkcje kapelana oddziału. To on przekazał Hubalowi informację o pacyfikacji Huciska i Gałek oraz starał się pocieszać przygnębionego majora. Po śmierci Hubala pod Anielinem 30 kwietnia 1940 roku wstąpił w szeregi ZWZ/AK. Zginął 13 października 1943 roku w nieznanych okolicznościach. 29 września 1947 r. przeprowadzono ekshumację zwłok i pochowano go na cmentarzu parafii św. Jana w Radomiu.

Konstanty Rożek ps. „Roch”, urodzony w 1917 roku, podporucznik rezerwy Wojska Polskiego, do 1939 roku nauczyciel szkoły powszechnej w Przysusze. Był uczestnikiem kampanii wrześniowej 1939 roku, w czasie której dostał się do niewoli. Po ucieczce z obozu w Riesenburgu mieszkał w Niskiej Jabłownicy, gdzie pracował na stanowisku nauczyciela szkoły powszechnej. Był członkiem oddziału dywersji placówki ZWZ/AK „Barbara” w Chlewiskach w stopniu porucznika. Brał udział w akcjach dywersyjnych i sabotażowych na terenie gmin Chlewiska i Borkowice. Ukrywał jeńców radzieckich a w styczniu 1945 roku wstąpił w szeregi Ludowego Wojska Polskiego. Po wojnie był nauczycielem szkoły podstawowej w Gliniku w powiecie Radomskim.

Józef Próchnicki (1922-1992), syn Walentego i Józefy z domu Plaskota, urodzony w Ruszkowicach. Po napaści ZSRR na Polskę 17 września 1939 roku, deportowany wraz z matką i braćmi w 1940 roku w głąb Rosji. Na mocy układu Sikorski – Majski z 30 lipca 1941 r. wstąpił do Armii Polskiej gen. Andersa. Po ewakuacji Armii na Bliski Wschód dostał przydział do batalionu specjalnego II Korpusu Polskiego gen. Andersa. Służył w Iranie, Iraku, Palestynie i Egipcie a od 1943 roku w polskich Siłach Zbrojnych w Wielkiej Brytanii jako kapral spadochroniarz polskiej Samodzielnej Brygady Spadochronowej gen. Sosabowskiego. Wziął udział w akcji pod kryptonimem „Market-Garden” w rejonie Arnhem, Diel i Ravenstein w Holandii. Po zakończeniu wojny służył w oddziałach okupacyjnych w Niemczech. Zdembilizowany w 1949 roku, pozostał w Wielkiej Brytanii. Pracował w kopalni węgla w okolicach Nottingham. Ożenił się z Krystyną Drapińską, którą poznał po wyzwoleniu obozu w Niemczech. Zginął w wypadku samochodowym.

Jan Plaskota, syn Jana i Anieli urodzony w 1916 roku w Zdonkowie. W 1937 roku zgłosił się do

Jan Plaskota

zasadniczej służby wojskowej. W marcu 1939 roku służył w 68 pułku piechoty we Wrześni jako amunicyjny przy obsłudze CKM i KM przeciwlotniczym. Po wybuchu wojny wziął udział w kampanii wrześniowej 1939 roku. Po rozbięciu jednostki dostał się do niewoli niemieckiej. Przebywał jako jeńiec wojenny nr 1693 w Stalagu IX-A, jako przymusowy robotnik rolny pracował niewolniczo w Marburgu przez 2 lata i 3 miesiące. 1 września 1942 roku został zwolniony z obozu. Po dojechaniu do Kutna aresztowany na ulicy, przebywał krótko w więzieniu oraz obozie karnym w Inowrocławiu. Według relacji ustnych 30 września 1942 roku wrócił do rodzinnego Zdonkowa. Odznaczony za udział w Wojnie Obronnej 1939 roku oraz odznaką Weterana Walk o Niepodległość. Zmarł 17.04.2005 roku.

Tadeusz Próchnicki, syn Walentego i Józefy z domu Plaskota urodzony w 1916 roku w Ruszkowicach. ukończył państwową Szkołę Rzemieślniczo – Przemysłową w Warszawie, Szkołę Podoficerską 1 pułku Artylerii lotniczej Legionów w Wilnie, kurs szybowcowy w Ustjanowej i kurs pilotażu w 5 Pułku Lotniczym w Lidzie. Od 1935 roku pozostawał w służbie zasadniczej. Wziął udział w kampanii wrześniowej jako pilot obserwator 5 Pułku Lotniczego. Po inwazji Związku Sowieckiego na Polskę 17 września 1939 roku na rozkaz dowódcy przekroczył granicę rumuńską a następnie przedostał się drogą morską do Marsylii i do Lyonu. Przyjęty do Polskich Sił Zbrojnych we Francji, w czerwcu 1940 po klęsce Francji ewakuowany do Wielkiej Brytanii. Po wstąpieniu do Polskich Sił Powietrznych w Anglii służył m.in. w dywizjonach myśliwskich 302 i 315, jednostkach transportowych 133, 6315, w 5 warsztatach naprawczych RAF – u Franklingham oraz w Szkole Latania na odrzutowcach. Po demobilizacji pracował w przemyśle jako spawacz. Wraz z żoną Sabiną Bromirską pozostał w Anglii. Odznaczony polskim Medalem Lotniczym i licznymi medalami brytyjskimi.

Stefan Antoni Dembiński (1901- 1974) syn Stefana i Marii Dembińskich. Uczestnik wojny w 1920 roku. Absolwent Szkoły Podchorążych Artylerii w Poznaniu. W 1930 uzyskał dyplom inżyniera rolnika. Pracował jednocześnie od 1924 jako urzędnik, a później od 1926 był kierownikiem krochmalni i gorzelnii w Nosalewie w Poznańskim. Od 1931 dyrektor cegielni Białaczowskich Zakładów Ceramicznych. Zarządzał równocześnie w pow. opoczyńskim w Białaczowie majątkiem swojego wuja Zygmunta Broel-Platera. W kampanii wrześniowej 1939 adiutant, a następnie od 11 września był w 8 Dywizji Piechoty p.o. dowódcy 2 dywizjonu haubic 4 pułku artylerii ciężkiej. Uczestniczył w obronie Modlina. Wzięty do niewoli niemieckiej po kapitulacji twierdzy. 20 października został zwolniony z obozu jenieckiego w Działdowie. Przed 11 XI 1939 r. został aresztowany przez Niemców jako jeden z dwunastu zakładników, którym groziła śmierć w przypadku organizacji Święta Niepodległości na terenie powiatu koneckiego. W czasie okupacji niemieckiej od 1940 był w Warszawie przedstawi-

Stefan Antoni Dembiński

ciemlem firmy „Solvay”. Od lutego tego roku w konspiracji. Był w składzie Kapitanatu „Muszkietierów” w którym później objął funkcję II zastępcy Stefana Witkowskiego. Nadzorował jednocześnie działalność kierowanego przez Kazimierza Leskiego kontrwywiadu tej organizacji. Uczestnik rozmów z kolejnymi szefami Oddz. II KG ZWZ-AK, ppłk. Wacławem Berką i ppłk. Marianem Drobikiem w których w znacznej mierze przyczynił się do przejścia poważnej liczby oficerów z „Muszkietierów” do Armii Krajowej. W sierpniu 1942 po rozwiązaniu „Muszkietierów” sam również to uczynił i od września w stopniu porucznika rezerwy rozpoczął kierowanie referatem „992” (Biuro Studiów) kontrwywiadu Oddziału II KG AK. Rozkazem L.400/BP z 25 lipca 1944 mianowany kapitanem rezerwy ze starszeństwem z 3 maja tego roku. W czasie wojny nosił pseudonimy „Andrzej”, „Antoni”, „56” i „Andrzej Zaklika”. W powstaniu warszawskim uratował życie szeregu osobom dzięki dobrej znajomości języka niemieckiego. Wraz ze swoim kuzynem Stefanem Tarnowskim zdołał otoczyć opieką i ocalić około 250 osób zgromadzonych w kilku willach w okolicy ul. Filtrowej. Po zakończeniu wojny był urzędnikiem Wojewódzkiego Urzędu Ziemińskiego w Łodzi. Pracował również od końca

1945 w różnych firmach chemicznych: m.in. jako kierownik Mechanicznej Wytwórni Papierów Impregnowanych w Łodzi w latach 1948-1950. Artysta-rysownik w Muzeum Archeologicznym w Łodzi od 1950, a w Państwowym Muzeum Archeologicznym w Warszawie od 1951. 27 marca 1954 został aresztowany i skazany na 3 lata więzienia wyrokiem Sądu Wojewódzkiego dla m.st. Warszawy z 1 lutego 1955. Zwolniony w 1956 i postanowieniem Sądu Najwyższego z 12 lutego 1957 zrehabilitowany. Powrócił do pracy w Państwowym Muzeum Archeologicznym. Przewodniczący sekcji muzealnej Zarządu Okręgowego Związku Zawodowego Pracowników Kultury i Sztuki. Na emeryturze od 1968. Zmarł w Warszawie 21 grudnia 1974.

Jadwiga Wróblewska

Jadwiga Wróblewska (1907-1975)

Marian Wróblewski (1908-1969)

Jadwiga Wróblewska urodziła się 11.10.1907 roku w Warszawie, córka Felicji z Małeckich i Józefa Płóciennika, funkcjonariusza Policji w Warszawie. W 1930 roku ukończyła Seminarium Nauczycielskie w Chorzelach. W 1931 roku zawarła związek małżeński z Marianem Wróblewskim. Do 1939 roku pracowała w szkołach powiatu łomżyńskiego. Na przełomie 1939/1940 roku była łącznikiem podziemia ruchu ludowego w rejonie Bochni. Po ucieczce męża z obozu hitlerowskiego w Bochni przyjechali do Ruskowic do rodziców Jadwigi. Marian Wróblewski urodził się 28.08.1908 roku jako syn Marianny z Piotrowskich i Władysława Wróblewskiego murarza z Łomży. W 1929 r. ukończył Seminarium Nauczycielskie w Łomży a rok później Szkołę Podchorążych Rezerwy Piechoty w Zambrowie w stopniu kaprała podchorążego. Do 1939 roku pracował w więzieniach na stano-

wisku nauczyciela oraz aspiranta służby więziennej na Antokolu w Wilnie. W 1939 r. wziął udział w kampanii wrześniowej i dostał się do niewoli. W latach 1940-1945 Jadwiga i Marian utrzymywali się pracując ciężko na roli w Ruskowicach w Gminie Borkowice. Od samego początku postanowili stanąć do walki z hitlerowskim okupantem w szeregach ZWZ/AK. Jadwiga przyjęła pseudonim „Jawa” a Marian „Mewa”. Jadwiga z pomocą Eugenii Chojnowskiej żony aresztowanego sekretarza gminy ppor. Chojnowskiego „Dęba” tworzy na terenie gminy Borkowice Wojskową Służbę Kobiet. Do końca wojny jest kierownikiem punktu sanitarnego w placówce AK „Janina”. Zatrzymana 01.12.1945 przez Niemców osiwiła w odczuciu lęku przedśmiertelnego, kiedy żandarm chciał ją zastrzelić. Ppor. Marian Wróblewski od 1940 r. był aktywnym uczestnikiem ruchu oporu. Po aresztowaniu Mieczysława Chojnowskiego „Dęba” zostaje komendantem placówki ZWZ/AK Borkowice „Janina”. Organizuje szkolenia bojowe i akcje

Marian Wróblewski

dywersyjne. Przyjmuje przysięgi na żołnierzy AK. W 1943 r. przyjmuje przysięgę m.in. od Jana Małeckiego z Przysuchy. Najbardziej spektakularną akcją jego żołnierzy : Henryka Zgody „Szczapa”, Bronisława Zgody, Tadeusza Wroniszewskiego, Mireckiego, Antoniego Wójcika „Kartusz” i trzech NN było rozbrojenie kompanii Węgrów i zdobycie dużej ilości uzbrojenia. Jadwiga i Marian Wróblewscy byli przez cały okres wojny nauczycielami Tajnego Nauczania. Z narażeniem życia realizowali z uczniami program przedwojennej polskiej szkoły. Uczyli również młodzież z wysiedlonej Warszawy. 1 grudnia 1944 roku na skutek donosu Marian Wróblewski został zatrzymany przez Niemców wraz ze Stefanem Zawadzkiem, Stefanem Zagorą, Franciszkiem Gałązkiewiczem i Piotrem Gruchotem. Wywiezieni do Tomaszowa uciekli w styczniu 1945 roku w przeddzień wkroczenia Rosjan, dzięki żołnierzom z piotrkowskiego pułku piechoty AK, którzy przemycili do celi broń. Uzbrojeni więźniowie zlikwidowali dyżurnych strażników i powrócili do Ruskowic. Po wojnie Wróblewscy byli nauczycielami w kilku szkołach. Marian był kierownikiem szkoły w Pawłowie i Zasadniczej Szkoły Zawodowej w Przysusze, był uzdolniony muzycznie, grał na skrzypcach oraz prowadził chóry szkolne. Po wybudowaniu pierwszej po wojnie szkoły na Kielecczyźnie w Pawłowie nie zosta-

Janusz Łacki

li zaproszeni na jej otwarcie w 1954. Marian został wykluczony z zawodu za służbę w AK a Jadwiga przeniesiona służbowo do innej szkoły. Marian Wróblewski przez wiele lat był pod nadzorem Urzędu Bezpieczeństwa. Jadwiga w latach 1954-68 pracowała w szkole w Przysusze, była również instruktorem bibliotek szkolnych, wielokrotnie nagradzana za osiągnięcia w pracy dydaktyczno- wychowawczej. Marian Wróblewski zmarł w 1969, Jadwiga w 1975 roku.

Janusz Łacki (1902-1940), syn Antoniego i Janiny właścicieli majątku ziemskiego w Radestowie. Uczestnik wojny 1920 roku. Absolwent Szkoły Podchorążych Piechoty w Śremie oraz Wyższej Szkoły Rolniczej. W 1937 roku awansowany przez prezydenta RP Ignacego Mościckiego do stopnia porucznika Wojska Polskiego z przy-

działem do Kadry Zapasowej Składu Materiałów Intendentury nr 1 w Warszawie. W latach 1934-1939 pełnił funkcję Wójta Gminy Borkowice. Dbał o rozwój gminy. Rozbudował sieć drogową, wybudował szkołę powszechną w Borkowicach, rozpoczął budowę szkoły w Wymysłowie. W 1936 roku zawarł związek małżeński z Zofią Trippenbach. Wspólnie z żoną planowali wybudowanie pod Radestowem Zakładu Przetwórstwa Owoców i Warzyw. W 1937 r. urodziła się im córka Elżbieta. W sierpniu 1939 roku został zmobilizowany i wziął udział w kampanii wrześniowej. Dostał się do niewoli radzieckiej i wraz z 4 tysiącami oficerów polskich przebywał w obozie jenieckim w Kozielsku. W kwietniu 1940 roku został zamordowany przez sowieckie NKWD strzałem w tył głowy. W 2010 roku został pośmiertnie awansowany do stopnia kapitana Wojska Polskiego przez prezydenta Lecha Kaczyńskiego. Od 2008 roku jest patronem Publicznej Szkoły Podstawowej w Borkowicach. Jego szczątki spoczywają na cmentarzu wojskowym w Katyniu na terenie Federacji Rosyjskiej.

Władysław Sodel - urodził się 14 października 1912 r. w Ninkowie. Pochodził z patriotycznej rodziny. Po skończeniu szkoły podstawowej wykształcenie w zawodzie piekarsza zdobywał w Radomiu. Egzamin mistrzowski złożył przed komisją egzaminacyjną w Łodzi. W 1934 r. rozpoczął budowę piekarni w Wandowie a w 1936 r. uruchomił produkcję pieczywa. Po wybuchu wojny na terenie Rzucowa powstała placówka ZWZ/AK „Barbara” wspierająca oddział mjr. Hubala walczący z najeźdźcą hitlerowskim w okolicznych lasach. Od samego początku powstania tej placówki był z nią związany. Dowoził do okolicznych lasów chleb dla członków oddziału. Po wysłaniu patrolu zwiadowczego czy nie stoją Niemcy, ukrywszy chleb w podwójnej podłodze na wozie konnym jechał w las ryzykując swoim życiem. Po likwidacji przez Niemców oddziału Hubala wspierał oddziały partyzanckie BCH i AK. Był gorącym patriotą lubianym przez otoczenie. Po przejściu na emeryturę piekarnię

Władysław Sodel

przekazał zięciowi. Obecnie już trzecie pokolenie prowadzi zakład. Władysław Sodel zmarł w 14 lutego 1998 roku.

Stanisława Apolonia Świercz, urodzona w 1918 roku w Woli Kuraszowej, siostra Stefana Węgrzynowskiego. Ukończyła szkołę powszechną w Rzurowie, następnie prywatne seminarium dla wychowawczyń przedszkoli w Lublinie. W latach 1939-1958 była nauczycielką szkoły w Rzurowie. W okresie okupacji była nauczycielką tajnego nauczania na poziomie szkoły powszechnej. Tajne komplety prowadziła w domu Feliksy i Walentego Węgrzynowskich. Pod pseudonimem „Dziewanna” uczestniczyła w ruchu oporu na terenie placówki AK „Barbara” będąc członkiem referatu sanitarnego Wojskowej Służby Kobiet. W latach 1958-1985 pracowała jako nauczycielka języka polskiego i historii w Tarnowie, gdzie zmarła w 2007 roku. Pochowana w rodzinnym grobowcu Świerczów na cmentarzu w Borkowicach.

Stanisława Apolonia Świercz

Stanisław Świercz

Stanisław Świercz, syn Walentego i Heleny urodzony w 1906 roku w Politowie. W latach 1928-1930 odbył zasadniczą służbę wojskową w 72 pułku piechoty oraz Konnym Batalionie KOP jako strzelec. W 1939 roku zmobilizowany do 72 pułku piechoty, dostał się do niewoli 19 września w Sadowej Wiszni. Do listopada 1944 roku przebywał w Stalagach VIII-B i XII – D. Przez cały okres pobytu w obozie nie zdjął polskiego munduru. Po wyzwoleniu obozu przez wojska amerykańskie wstąpił do Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie. W szeregach II korpusu Polski gen. Władysława Andersa brał udział w zdobyciu Bolonii i Ankony. Po powrocie do Polski pracował w swoim gospodarstwie w Politowie. Do lat 70-tych XX wieku napiętnowany przez władze komunistyczne. Odznaczony medalami za

zdobycie Bolonii i Ankony, Medalem Zwycięstwa i Wolności 9 V 1945 roku oraz Krzyżem Czynu Bojowego Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie. Zmarł w 10.07.1996 roku.

Józef Dyl (1920 – 1993) urodzony w Lusztyku, ukończył 6 klas Szkoły Podstawowej w Przysusze. W czasie II Wojny Światowej był członkiem ruchu oporu. W latach 1942-1945 służył w placówce AK Gminy Borkowice pod pseudonimem „ Tyka”. Z narażeniem życia dowoził zaopatrzenie dla leśnych oddziałów BCh i AK. Wspierał również Żydów w getcie radomskim dostarczając im żywność i kosztowności przekazane przez rodziny. Był przodcą się na teren getta zakładał na ramię znak gwiazdy Dawida. Po wojnie był działaczem Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego.

Józef Dyl

Józef Suliga

Józef Suliga (1909-1945), urodzony w Koniecznie w powiecie włoszczowskim. W 1930 roku ukończył Seminarium Nauczycielskie w Jędrzejowie. Pracę zawodową rozpoczął jako nauczyciel w Szkole Powszechnej w Skarżysku Kamiennej . Następnie w latach 1934-1938 był kierownikiem Szkoły Powszechnej w Wymysłowie. Po ukończeniu Wyższego Kursu Nauczycielskiego w Krakowie powołany został na stanowisko kierownika Szkoły Powszechnej w Rzuconiu. Jesienią 1939 roku w ramach Związku Walki Zbrojnej zorganizował na terenie Gminy Chlewińska placówkę o charakterze wojskowym o kryptonimie „ Folwark-Plac”, której był komendantem. W tym okresie posługiwał się pseudonimem „ Sęp”. W 1939 r. i 1940 roku ściśle współpracował z mjr. Henrykiem Dobrzańskim „ Hubalem”. W lutym

1942 roku placówka weszła w skład struktur Armii Krajowej. Nadano jej kryptonim „Barbara” a ppor. Józef Suliga jako jej komendant przyjął pseudonim „Ireneusz”. Od początku wojny prowadził tajne komplety na poziomie szkoły średniej oraz pełnił funkcję przewodniczącego tajnej Gminnej Komisji Oświaty i Kultury w Chlewiskach. W październiku 1943 roku został zdekonspirowany przez konfidenta gestapo. Jako osoba poszukiwana, porzucił pracę, zrezygnował z pełnionych funkcji i przeszedł do oddziału AK Antoniego Hedy „Szarego”. Był żołnierzem I Batalionu 3 Pułku Piechoty Legionów AK. W dniu 5 listopada 1944 roku, podczas walk z własowcami w lasach niekłańskich, dostał się wraz z grupą partyzantów do niewoli. Po przesłuchaniach w Kielcach został wywieziony do obozu koncentracyjnego w Gross Rosen, w którym był więziony od 5 grudnia 1944 roku do 15 lutego 1945 roku. Następnie został przeniesiony do obozu koncentracyjnego Flossenburg – Komando Leitmeritz. Zginął zabity przez hitlerowca 13 kwietnia 1945 roku.

Genowefa Suliga

Genowefa Suliga (1908-1989), urodzona w Grójcu k/ Ćmielowa. Od 1931 roku pracowała w szkołach w Sławnie, Gwarku i Wymysłowie. Z dniem 1 września 1938 roku została przeniesiona na stanowisko nauczycielki Szkoły Powszechnej w Rzurowie. Jako żona kierownika szkoły została zwolniona z pracy przez hitlerowców. Wraz z mężem Józefem Suligą prowadziła w swoim mieszkaniu „Gucin” tajne nauczanie w zakresie szkoły średniej. Uczestniczyła w działalności konspiracyjnej współpracując z placówką „Barbara” Armii Krajowej. W pierwszych latach po wojnie opiekowała się grupą dzieci osieroconych z terenu obwodu szkolnego. Odznaczona m.in.: Medalem Komisji Edukacji Narodowej, Złotym Krzyżem Zasługi i odznaką ZNP za Tajne Nauczanie. Zmarła 19 grudnia roku 1989 roku, spoczywa na cmentarzu parafialnym w Rzurowie.

Lucyna Krępska ps. „Zemsta”, nauczycielka tajnego niezorganizowanego nauczania w Rzurowie. Udział w walce z okupantem rozpoczęła już we wrześniu 1939 roku. Współpracowała z oddziałem majora „Hubala”. W styczniu 1940 roku wstąpiła do Związku Walki Zbrojnej potem Armii Krajowej. Pełniła funkcję kierownika Walki Cywilnej a od 1943 roku kierowała placówką Wojskowej Służby Kobiet II podobwołu AK w Borkowicach. W ramach pracy konspiracyjnej pomagała żołnierzom, wdowom i sierotom. Po wojnie pracowała jako nauczycielka w Radomiu.

Roman Brykalski (1915-1974), wysiedlony z Łodzi przez hitlerowców oficer rezerwy Wojska Polskiego. Zamieszkał w Ruszkowicach u państwa Fidosów. Wstąpił w szeregi Związku Walki Zbrojnej/ Armii Krajowej, przyjmując pseudonim „Kruk”. Ppor. Brykalski był dowódcą plutonu ZWZ/AK placówki „Janina” w Borkowicach. Po aresztowaniu ppor. Wróblewskiego w grudniu 1944 roku pełnił funkcję komendanta placówki AK „Janina”. Po wojnie wyjechał w rodzinne strony.

Roman Brykalski

Władysław Ośko

Władysław Ośko – ps. „Kolejarz”, podporucznik Wojska Polskiego, nauczyciel, mieszkał i uczył w Szkole Powszechnej w Hucisku. Był łącznikiem a następnie żołnierzem oddziału mjr. Hubala. W kierowanej przez niego szkole w dniu 24 marca 1940 roku odbyło się wielkanocne spotkanie hubalczyków z mieszkańcami Huciska. Do oddziału Hubala dołączył podczas walki 30 marca 1940 r. i otrzymał funkcję oficera do zadań specjalnych. Po rozwiązaniu oddziału przeniósł się do powiatu puławskiego, kontynuując działalność konspiracyjną w ZWZ/AK. Poległ 18 czerwca 1943 roku okrzyknięty w zasadzce podczas akcji we wsi Wólka Łubkowska.

Jan Olan, nauczyciel Szkoły Powszechnej w Rzuconie, ppor. Wojska Polskiego. W 1940 roku współpracował z oddziałem mjr. Hubala. Członek Związku Walki Zbrojnej a od 1942 roku Armii Krajowej. Po dekonspiracji Józefa Suligi w 1943 roku został kierownikiem szkoły. Był nauczycielem tajnego zorganizowanego nauczania na poziomie szkoły powszechnej. 6 sierpnia 1944 roku został aresztowany przez Niemców. Wywieziony do Radomia został wkrótce rozstrzelany na Firleju.

Jan Kaczanowski (1879-1948), urodził się w 1879 roku w Pawłowie. Nauczyciel biologii i wicedyrektor Gimnazjum Kupców Chrześcijańskich w Łodzi. Po wysiedleniu przez hitlerowców z Łodzi zamieszkał w Rzuconie.

Jan Kaczanowski

Był nauczycielem tajnego nauczania na poziomie szkoły średniej oraz członkiem Komisji Egzaminacyjnej. Jego żona, syn i synowa również angażowali się w prowadzenie tajnych kompletów. Po wojnie wyjechał do Łodzi i nie pracował zawodowo. Zmarł w Łodzi w 1948 roku.

Józefa Wojcieszek (1909-1999), urodziła się we wsi Cieblowice k. Tomaszowa Mazowieckiego. Po ukończeniu Seminarium Nauczycielskiego w Radomiu pracowała jako nauczycielka szkoły w Hucisku (1929-1937) a od 1 września 1937 r. w Skłobach. Podczas pacyfikacji Skłób w 1940 r. jej dom został spalony a mąż zamordowany. Od czerwca 1940 roku zatrudniona w Szkole Powszechnej w Rzurowie. Pracę konspiracyjną rozpoczęła 30 marca 1940 roku wstępując do Związku Walki Zbrojnej pod pseudonimem „Zosia”. Po przemianowaniu ZWZ w AK działa pod dowództwem por. Suligi w placówce AK „Barbara”, której siedzibą były Chlewi-

Józefa Wojcieszek

Walenty Próchnicki

ska. W konspiracji pełniła funkcję sanitariuszki i łączniczki. Drukowała i kolportowała ulotki i pisma, utrzymywała łączność między oddziałami partyzanckimi, udzielała pomocy chorym i rannym partyzantom. Prowadziła tajne nauczanie na poziomie Szkoły Powszechnej. Po wojnie związała się z Rzurowem, pracowała w szkole do 1960 roku a następnie do 1976 roku w Domu Dziecka, który organizowała w latach 1947-1948. Wychowankowie i współpracownicy nazywali ją babcią. Otrzymała wiele odznaczeń i wyróżnień. Zmarła 25 lipca 1999 roku.

Walenty Próchnicki (1894-1974), syn Pawła i Julianny z domu Ziolen, urodzony w Ruszkowicach. Służył w Straży Granicznej aż do wybuchu II Wojny Światowej. Internowany przez władze łotewskie. Po aneksji Łotwy przez ZSRR w kwietniu 1940 roku, został deportowany do obozów jenieckich w Kozielsku i Griazowcu, gdzie przebywał w latach 1940-1941. Na mocy układu

Sikorski – Majski z 30 lipca 1941 roku został zwolniony z obozu w Tatiszczewie i wstąpił do Armii Polskiej organizowanej przez gen. Władysława Andersa. 8 września 1941 roku otrzymał przydział do 5 szwadronu artylerii polowej. Razem z jednostkami Armii Polskiej został ewakuowany do Iranu. Następnie przebywał w Iraku skąd w kwietniu 1942 roku został przeniesiony do Palestyny. W latach 1942-1945 służył w Kwaterze Głównej Polskich Sił Zbrojnych. Po stwierdzeniu całkowitej nieprzydatności do służby wojskowej został z dniem 16 grudnia 1945 roku przeniesiony do jednostki transportowej na Bliskim Wschodzie. Po demobilizacji wyjechał do Ugandy na jeziorem Wiktorii, gdzie przebywała jego żona i najmłodszy syn Czesław. W 1947 roku razem wrócili do Polski. Zamieszkali w Ełku u zięcia i córki Antoniny. Odznaczony m. in: Brązowym Krzyżem Zasługi z Mieczami, Defence Medal i War Medal 1939-45. Zmarł w 1974 roku.

Wacław Kłosiński (1915-1942), urodzony 28 września 1915 roku w Borkowicach. Wziął udział w wojnie obronnej w 1939 roku. Po klęsce wrześniowej przez Węgry dostał się do Francji a następnie do Syrii, gdzie wstąpił do utworzonej Samodzielnej Brygady Strzelców Karpackich dowodzonej przez gen. Stanisława Kopańskiego. W stopniu kaprała brał udział w walkach z Niemcami w Północnej Afryce. Zginął 1 grudnia 1941 roku w Libii pod Tobrukiem.

Wacław Kłosiński

Marian Christiani ur. w 1916 r. , kierownik Szkoły Przysposobienia Kupieckiego Rynów pow. Krzozów, przesiedlony przez Niemców do Politowa, w latach 1941-1945 prowadził tajne nauczanie na poziomie szkoły średniej tworząc Gimnazjum Kupieckie w Politowie. Znał biegle trzy języki obce. Był nauczycielem SP w Politowie. Od 1.X. 1942 r. był kierownikiem Dwuletniej Szkoły Zawodowej w Borkowicach. Po wojnie wyjechał do Krakowa.

Józef Grzeszczak ps. „Szczerba”, mieszkaniec Kuźnicy, nauczyciel w Kolonii Szczerbackiej, kierownik Szkoły Powszechnej w Wymysłowie (1937-1942), od 1942 roku nauczyciel Szkoły w Budkach. Był jednym z organizatorów ZWZ a później AK w Gminie Borkowice i Chlewiska. Zajmował się kolportażem prasy konspiracyjnej. W czasie okupacji prowadził tajne nauczanie na poziomie szkoły podstawowej.

Stefan Madej (1893-1940), urodzony w Ruskim Brodzie w rodzinie chłopskiej, ukończył gimnazjum w Końskich. Przed 1914 rokiem prowadził tajne nauczanie. W sierpniu 1914 roku należał do Polskiej Organizacji Wojskowej. Jako ochotnik wziął udział w wojnie z Rosją Radziecką. Do Ruskiego Brodu wrócił w stopniu podporucznika. Był założycielem PSL „Wyzwolenie” w rodzinnej wsi i gminie Borkowice. W czasach sanacji organizował strajki robotników zakończone podwyżką płac. W 1932 roku był więziony przez Sanację za krytykę władzy. W 1937 roku ponownie organizował strajki chłopskie w powiecie koneckim i opoczyńskim. Współpracował z majorem Hubalem, przekazując mu broń ukrytą w kościele parafialnym. Po pacyfikacji wielu wsi w 1940 roku Stefan Madej był organizatorem pomocy dla owdowiałych kobiet i dzieci. Za współpracę z majorem Hubalem oraz przynależność do ZWZ został aresztowany 3 maja 1940 roku. Po bestialskich badaniach został rozstrzelany 2 lipca 1940 roku w lesie pod Moszczenicą w powiecie piotrkowskim. Przed śmiercią świadkowie egzekucji usłyszeli rozpaczliwy a zarazem donośny głos Stefana Madeja: „Ludzie, może mnie kto słyszy w tym głuchym lesie. Jestem Stefan Madej z Ruskiego Brodu, ginę za Ojczyznę. Przekażcie to żonie i dzieciom”. Po wojnie przeprowadzono ekshumację i przewieziono zwłoki Stefana Madeja do Ruskiego Brodu. Uroczysty pogrzeb odbył się w maju 1945 roku.

Ryszard Deja ps. „Robak”, nauczyciel Szkoły Powszechnej w Rzuconiu, uczestnik kampanii wrześniowej 1939 roku, sierżant podchorąży. W czasie okupacji pełnił funkcję zastępcy komendanta placówki AK „Barbara” oraz dowódcy oddziału dywersji w Gminie Chlewiska. Po aresztowaniu i śmierci Jana Olana został kierownikiem szkoły w Rzuconiu. Po wojnie był nauczycielem geografii w Liceum Pedagogicznym w Końskich i kierownikiem internatu.

Teodora Deja ps. „Tajemnica”, „Grażyna”, nauczycielka Szkoły Powszechnej w Rzuconiu. W ramach placówki AK „Barbara” organizowała Wojskową Służbę Kobiet w placówce Rzuconiu. Współpracowała z referatem łączności i kwatermistrzowskim. Po zakończeniu wojny była nauczycielką w Końskich.

Władysław Weber (1895-1943) urodzony w Aleksandrowie Kujawskim, agronom, porucznik rezerwy artylerii, żołnierz Legionów Polskich odznaczony Medalem Niepodległości. W okresie międzywojennym był administratorem majątku ziemskiego w Borkowicach. Wraz z por. Januszem Łackim prowadził w Gminie Borkowice organizację „Strzelec”. Dwa lata przed wybuchem wojny nabył w parcelacji folwark 54,16 ha w Ruskowicach. W 1938 roku wziął udział w kampanii wrześniowej. Po walkach pod Łodzią rychło wrócił do Borkowic. Spotykał się na plebanii w Borkowicach z mjr. Hubalem, ks. Janem Wiśniewskim, ks. Edwardem Ptasińskim i ks. Walen-

tym Ślusarczykiem . Za współpracę z oddziałem mjr. Henryka Dobrzańskiego „Hubala” trafił do obozu w Bochenwaldzie a następnie do Majdanka, gdzie zmarł 26 lutego 1943 roku. W książce Melchiora Wańkowicza niesłusznie i krzywdząco nazwany „niemieckim kolonistą Weberem i konfidentem”.

Franciszek Sobecki – oficer zawodowy artylerii w Kielcach. Początkowo należał do AK jako ppor. „Andrzej”. Następnie był w Narodowych Siłach Zbrojnych (NSZ), ps. „Kruk” i nosił stopień kapitana. Był dowódcą i szkoleniowcem placówki „Rawicz”. Jego kwaterą było mieszkanie Adama Majewskiego w Lusztyku. W lipcu 1943 roku kpt. „Kruk” został trafiony dwoma pociskami w klatkę piersiową w czasie ucieczki do lasu. Padł pod polną gruszą na wzniesieniu za Lusztukiem. Pochowany został na obrzeżu lasu za wsią. Po wojnie ciało ekshumowano i przewieziono w rodzinne strony.

Franciszek Sobecki

Franciszek Plaskota, urodzony w Ruszkowicach w 1910 roku. W marcu 1932 roku wcielony do 10 pułku artylerii lekkiej w Łodzi. Po okresie rekruckim przydzielony do 5 baterii jako jezdny artylerii w stopniu kanoniera. We wrześniu 1932 roku przeniesiony do 27 pułku artylerii lekkiej we Włodzimierzu Wołyńskim. 12 października 1933 roku przeniesiony do rezerwy. Po wybuchu II Wojny Światowej zmobilizowany 1 września 1939 roku do 11 pułku artylerii lekkiej w Stanisławowie. Walczył w kampanii wrześniowej w 7 baterii dział. 28 września 1939 roku wraz z innymi żołnierzami pułku został internowany na terenie Węgier. Z relacji ustnych wynika, że do kraju wrócił 7 października 1944 roku. Po wojnie pracował w gospodarstwach rolnym w Ruszkowicach. Zmarł w 1983 roku.

Franciszek Plaskota

Czesław Grzelka, syn Władysława urodzony w 1926 roku w Hucisku Borkowickim. W latach 30-tych jego rodzina przeprowadziła się do powiatu łuckiego na Wołyniu, gdzie otrzymała 8 – hektarowe gospodarstwo. Był świadkiem rzezi wołyńskiej, widział masa-

Czesław Grzelka

krę ludności polskiej na Wołyniu. Brał udział w odpię-
raniu ataków ukraińskich, gdy część ludności schroniła
się w miejscowym kościele, na atakujących lano z góry
gorącą wodę i rzucano kamienie. W 1944 roku udał się
do miejscowości Ostróg, zajętej przez Armię Czerwoną
i na ochotnika zgłosił się przed komisją wojskową do 1
Armii Wojska Polskiego gen. Berlinga. Z tą jednostką prze-
szedł szlak bojowy do Berlina. W czasie wojny dosłużył się
stopnia kaprała. Po wojnie pozostał w wojsku. Walczył z
bandami UPA na terenie Polski południowo-wschodniej.
Zakończył służbę w stopniu sierżanta. Powrócił do Huci-
ska i ożenił się z Janiną Dudą. Zmarł w 1992 roku. Pocho-
wany na cmentarzu w Ruskim Brodzie.

Władysław Górecki – ur. w 1920 roku w Hucisku Chle-
wickim. Aresztowany wraz ze swym ojcem Janem dnia
31 marca 1940 roku, w wyniku represji niemieckich za
pomoc jaką mieszkańcy Huciska udzielili oddziałowi
mjra Hubala. Zatrzymano wówczas kilkunastu mężczyzn
z Huciska, których przewieziono do więzienia w Rado-
miu, a następnie rozesłano do obozów koncentracyj-
nych. Władysław Górecki trafił do KL Gross – Rosen,
gdzie pracował w kamieniołomach. Następnie przenie-
szony był do innych obozów na terytorium Niemiec
m.in. KL Buchenwald. Oswobodzili go Amerykanie,
kiedy przebywał w obozie niedaleko Monachium (KL
Dachau) . Wyzwolenia nie doczekał ojciec Władysława
– Jan Górecki, który zmarł w KL Dachau.

Władysław Górecki

Antoni Duda, mieszkaniec Huciska Borkowickie-
go, aresztowany dnia 31 marca 1940 roku, w wyniku
represji niemieckich za pomoc jaką mieszkańcy Huciska
udzielili oddziałowi mjra Hubala. Antoni Duda trafił do
KL Sachsenhausen, gdzie zmarł.

Henryk Fidos ur. 19.01.1921 r. w Bolęciniu. Uczył się w Szkole Podstawowej w Wymy-
sławie. Był zbyt młody, aby odbyć przed wojną służbę wojskową. Już w 1939 roku brał
udział w przekazywaniu dla Oddziału mjra Hubala przedmiotów które pozostawili w
lesie za Bolęcinem rozbijający się nasi żołnierze (broń, oporządzenie koni, siodła).

W tym czasie oddział „Hubala” przebywał w lesie za Bolęcinem. W czasie wojny (od maja 1944 r.) był członkiem ruchu oporu – Bataliony Chłopskie. Jego ostatnim dowódcą (po śmierci por. Madeja) był Antoni Piwowarczyk, pseudonim „Wąsowicz”. Pełni funkcję łącznika. Był związany z Oddziałem por. Józefa Madeja - „Jerzego”. W 2000 r. w uznaniu działalności, otrzymał nominację na pierwszy stopień oficerski. Był odznaczony Krzyżem Batalionów Chłopskich oraz Krzyżem pamiątkowym Związku Solidarności Polskich Kombatantów „SemperFidels”. Zmarł w 2005 r.

Henryk Fidos

Stanisław Fidos, ur. 13.10.1910 r. w Bolęcinie. Syn Józefa i Walerii z Nawrockich. Ukończył naukę w Szkole Podstawowej w Wymysłowie oraz Szkołę Doksztalającą Zawodową w Skarżysku-Kamiennej. Pracę zawodową rozpoczął jako stolarz – modelarz w Zakładach Kolejowych Skarżysku. Służbę wojskową odbywał w Łodzi w 10 Kaniow-

Stanisław Fidos syn Józefa

skim Pułku Artylerii Lekkiej (10 KPAL). Odbył Kampanię Wrześniową wraz z 10 Pułkiem. Pododdział, w którym służył został rozbrojony przez Sowieców. Uniknął niewoli, bądź zesłania, gdyż udało mu się uciec podczas rozbrajania. W czasie wojny był żołnierzem Armii Krajowej, pseudonim „P102”. Po wojnie osiadł w Pruszkowie k/ Warszawy. Pozostał związany z kolejnictwem – pracował w Zakładach Naprawczych Taboru Kolejowego. Zmarł w 1985 r. Był oznaczony medalem „Za udział w Wojnie Obronnej”.

Antoni Fidos ur. 29.02.1916 r. w Bolęcinie. Syn Józefa i Walerii z Nawrockich. Po ukończeniu nauki w Szkole Podstawowej w Wymysłowie kształcił się w Szkole Doksztalającej Zawodowej w Skarżysku-Kamiennej. W 1939 r. wcielony został do czynnej służby wojskowej w 18 p. p. w Skierniewicach. Brał udział w Kampanii Wrześniowej (bitwa nad Bzurą).

Dostał się do niewoli. Powrócił z Niemiec w 1943 r. Po zakończeniu wojny pracował do 1947 r. jako stolarz w Warszawie, a następnie w Łodzi. Zmarł w 1967 r.

Helena Fidos z d. Strużykowska, ur. 7.11.1917 r. w Czarnicy pow. Włoszczowa. Córka Michała i Franciszki ze Stępnów. Tuż przed wybuchem II Wojny Światowej ukończyła Liceum Ogólnokształcące w Końskich i przygotowywała się do egzaminów na Akademię Sztuk Pięknych. W tym czasie mieszkała w Borkowicach wraz ze swoimi przybranymi rodzicami – Zofią i Stanisławem Albrychtami. Po wybuchu wojny Stanisław Albrycht otrzymał polecenie ewakuowania się za granicę, natomiast rodzina miała polecenie ewakuowania się na wschód Rzeczypospolitej. Helena Strużykowska wraz z przybraną matką podróżowały przez Łuck i ostatecznie znalazły się na Kresach Wschodnich w miejscowości Komarówka, niedaleko Przebraża. Na Kresach była początkowo nauczycielką w Szkole Podstawowej, pracowała także w nadleśnictwie Siekierzyce. Podczas okupacji niemieckiej prowadziła tajne nauczanie. Po wyparciu Niemców przez Sowieców, od marca 1944 r. do stycznia 1945 r., pracowała w nadleśnictwie w Kiwercach. Miejscowość, w której się znalazły, leżała na terenach, gdzie w czasach okupacji niemieckiej miała miejsce eksterminacja ludności polskiej przez bandy ukraińskie. Spędzenie kilku kolejnych nocy w zbożu, nie należało do rzadkości. Była związana z Ruchem Oporu – Armia Krajowa – pseudonim „Lilka Lala”. Zajmowała się wykupowaniem amunicji od stacjonujących tam – będących w koalicji z Niemcami żołnierzy węgierskich a następnie jej przenoszeniem. Była to

Antoni Fidos zdjęcie z 1939 r.

Helena Fidos

niezmiernie niebezpieczna działalność. Jednostką płatniczą był bimber. Po Wyzwoleniu wróciła do Polski. Od 01.04.1945 r. do końca życia pracowała w Szkole Podstawowej w Wymysłowie. Była Kierowniczką tej Szkoły w latach 1948-1973. Była odznaczona Złotym Krzyżem Zasługi.

Stanisław Fidos ur.13.04.1914 r. w Rudnie. Syn Jana i Franciszki z Sobczaków. Brał udział w Kampanii Wrześniowej, walczył w okolicach Chełma. Dowódcą walczących tam wojsk był generał Mieczysław Smorawiński (zamordowany w 1940 r. w Katyniu). Po II Wojnie Światowej mieszkał w Rudnie, gdzie prowadził sklep. Zmarł w 1990 r.

Stanisław Fidos syn Jana

Stanisław Albrycht, ur. 16.09.1895 r. w Konieczynie. Od 1.07.1919 r. rozpoczyna okres pracy w Policji Państwowej. Pracuje jako policjant kolejno: we

Stanisław Albrycht

Włoszczowie i w Końskich (od 1920 r.). Od dnia 1.08.1937 r. zostaje komendantem posterunku Policji Państwowej w Borkowicach. Po wybuchu II Wojny Światowej w 1939 r., w dn. 6 września został ewakuowany do Łucka, a później do Krzemieńca. Po krótkim pobycie w Rumunii przedostając się do Francji, gdzie zostaje wcielony do polskiego lotnictwa – Centrum Wyszkozenia Lotniczego Lyon-Brom. Po upadku Francji ewakuowany wraz z całym polskim lotnictwem do Wielkiej Brytanii, gdzie otrzymał przydział do Ośrodka Zapasowego stacjonującego w Blackpool, a następnie w Dunholme Lodge. Pełnił służbę w żandarmerii w randze starszego sierżanta. Posiadał odznaczenia: brązowy i srebrny „ Medal za długoletnia służbę”, „ Medal Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości”, Medal Lotniczy” oraz brytyjskie „ Defense Medal” i War Medal”. Do Polski wraca w grudniu 1947 r. Początkowo nie ma pracy i dopiero w październiku 1949 r. dostaje posadę w PGRN w Borkowicach, gdzie pracuje do grudnia 1950 r., a następnie podejmuje

pracę jako agent ubezpieczeniowy w PZU w Końskich. W maju 1954 r. wyjeżdża na tzw. „Ziemie Odzyskane” i rozpoczyna pracę w biurze w Nadleśnictwie Przemysławów z siedzibą w Tardzie. Nadleśniczym w tym Nadleśnictwie był jego znajomy sprzed wojny p. Antoni Halladin.

Mieczysław Chojnowski ps. „Dąb”, Sekretarz Gminy Borkowice, ppor. ZWZ-AK, Komendant placówki Borkowice „Janina” do chwili aresztowania w 1943 roku. Jako jeden z pierwszych udzielił pomocy mieszkańcom spalonych w 1940 roku Skłób i Huciska. Po powrocie z obozu KL Gross-Rosen pracował w Starostwie Powiatowym w Końskich.

Eugenia Chojnowska, żona Mieczysława, sekretarza Gminy Borkowice, członek AK i Wojskowej Służby Kobiet w placówce Borkowice „Janina”.

Stefan Długosz – pracownik Urzędu Gminy w Borkowicach, członek ZWZ-AK placówki Borkowice „Janina”, referat wywiadu.

Nie bacząc na zagrożenie, jako jeden z pierwszych, pomagał mieszkańcom spalonych w 1940 roku Skłób i Huciska.

Edward Woźniak z Politowa, brał udział w wojnie obronnej 1939 roku, podczas której dostał się do niewoli radzieckiej. W 1943 roku został wcielony do I Dywizji im. Tadeusza Kościuszki. Przeszedł cały szlak bojowy od Lenino do Berlina.

Julian Cios (1895-1971), kierownik szkoły powszechnej w Ruszkowicach. Członek ZWZ-AK ps. „Czajka”. Pełnił funkcję kwatermistrza podobwołu AK Borkowice „Bzura”, nadzorował magazyn z bronią, kierował sprawami gospodarczymi, prowadził kontrolę finansową oraz redagował informacje do tajnej prasy.

Julian Cios

Antoni Wójcik (1915-1998), żołnierz 2 pułku artylerii lekkiej Legionów w Kielcach, w 1938 roku ukończył szkołę podoficerską w stopniu kaprała, przydzielony do 8 baterii jako działonowy. Uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 roku jako dowódca działa. Po rozbiciu jednostki, od 7 września brał udział w obronie Warszawy, gdzie został ranny. Po powrocie do Borkowic wstąpił do placówki AK „Janina” pełniąc pod pseudonimem „Kartusz” funkcję szefa wywiadu i kontrwywiadu. Wziął

udział w akcji rozbrojenia kompanii Węgierskiej pod Ruszkowicami w 1944 roku. Uczestniczył w wielu akcjach dywersyjnych organizowanych przez por. Józefa Madeja „Jerzego”. Po wojnie represjonowany przez władze komunistyczne.

Józef Madej ps. „Jerzy”, mieszkaniec Ruskiego Brodu, działacz ruchu ludowego, starszywachmistrz Wojska Polskiego. Był żołnierzem Oddziału Wydzielonego Wojska Polskiego majora Henryka Dobrzańskiego „Hubala”. Następnie utworzył silny oddział dywersyjny Batalionów Chłopskich. Awansowany do stopnia ppor. a następnie porucznika. W 1943 roku przeszedł wraz z żołnierzami z BCH do AK. Był szefem referatu VIII Kedywu obwodu koneckiego AK oraz przejął dowództwo grupy dywersyjnej. Jego

Józef Madej

oddział stale się rozrastał, osią-

gając w lipcu 1944 roku stan 50 żołnierzy. W 1944 roku oddział wykonał szereg akcji m.in. w lipcu rozbroił bez strat własnych i nieprzyjaciela kompanię węgierską, zdobywając 70 kb i amunicję. W lipcu i sierpniu kilkakrotnie rozbroił wycofujących się na zachód Niemców, zdobywając broń, amunicję i oporządzenie. W sierpniu 1944 roku oddział wszedł w skład I batalionu 3 pułku piechoty Legionów. W czasie akcji „Zemsta” ppor. „Jerzy” przeprowadził dalekie rozpoznanie w marszu do Pilicy i na północ w kierunku Warszawy. Rozpoznanie zakończył pod Tarczynem. Poległ 11 września 1944 roku pod Krasną. Jego imię nosi jedna z ulic Przysuchy.

Antoni Wójcik

Marta Noga (1930-1943), córka Franciszka i Anieli z Polaków z Krasnej Góry. Była uczennicą szkoły w Wymysłowie. Została zastrzelona przez Niemców 4 lutego 1943 roku. Feralnego dnia Niemcy zorganizowali oblęgę na ukrywających się w Bołęcinie Żydów. W południe Marta pobiegła do Bołęcina, by ostrzec rodzinę o zbliżających się Niemcach. Ostrzał zabudowań w których schronili się Żydzi spowodował panikę. Mieszkańcy Bołęcina w popłochu szukali schronienia. Marta uciekając dostała serię po nogach. Po obejrzeniu kilkoro rannych Niemcy zabili

ranną Martę. Jej dziadek, który był świadkiem tych wydarzeń, zmarł z żalu w tydzień po stracie wnuczki. W 2015 roku Gmina Borkowice pozyskała środki finansowe z budżetu państwa i wykonała nowy nagrobek dla Ś.P. Marty Nogi, ofiary terroru hitlerowskiego.

Matynia Józef urodził się 26 października 1919 w Borkowicach. Dzieciństwo spędził w Pułtusku, gdzie jego ojciec był policjantem. Uczył się w szkole średniej w Płocku. Tam zdał maturę, należał od 1932 r. do harcerstwa, osiągając stopień harcmistrza. W czasie okupacji niemieckiej zaangażował się w działalność konspiracyjną, kolportował podziemną prasę. Aresztowano go w listopadzie 1940 r., więziono w Pułtusku, a następnie obozie przejściowym w Działdowie, skąd w marcu 1941 r. trafił do KL Auschwitz. Po odbyciu kwarantanny wstępnie pracował m.in. w komandzie Landwirtschaft jako woźnica i obsługujący pług podczas orki na polach koło Harmęż i Babic. Latem 1941 r. przeszedł do komanda Tierpfleger, gdzie był stajennym. Wiosną 1943 r. przewieziony został do obozu w Buchenwaldzie, tam pracował przy budowie kolei, z czasem został pisarzem blokowym, działał w konspiracji obozowej. Wyzwolony w KL Dachau przez żołnierzy amerykańskich 29 kwietnia 1945 r.

Po wojnie Józef Matynia podjął studia prawnicze w Poznaniu. Przez długie lata pracował jako dziennikarz, kierując m.in. redakcją radiową w Gdańsku. Pod koniec lat sześćdziesiątych obronił pracę doktorską z historii niemieckiego nazistowskiego obozu Stutthof koło Gdańska. Nagrał ponad 240 reportaży o charakterze historyczno-dokumentalnym. Był także autorem około 50 artykułów i referatów o tematyce historycznej oraz książki „Na szlakach walk i męczeństwa województwa gdańskiego”. Należał do Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich. Józef Matynia zmarł 1 marca 2012 roku w Sopocie.

Matynia Józef - Auschwitz 1941 r.

Stefan Włodarczyk ps. „Wrzesień” urodzony w Borkowicach. Członek Armii Krajowej na placówce „Janina” Borkowice. Stefan Włodarczyk znajduje się w spisie członków AK z placówki w Borkowicach, wysłanych latem 1944 roku na akcję „Burza”, do oddziału por. „Jerzego” – Józefa Madeja. Po wojnie był zasłużonym działaczem Gminnego Koła Kombatantów w Borkowicach, sprawował funkcję sekretarza. W 1995 roku rozpoczął spisywanie kroniki, w której zamieszczał informacje dotyczące funkcjonowania koła kombatantów oraz wydarzenia wojenne i strukturę ruchu oporu na naszym terenie. Spisywał również wspomnienia wojenne swoich kolegów z organizacji kombatanckiej.

Por. Stefan Włodarczyk

Jan Nawrocki urodzony 8 stycznia 1905 roku w Ninkowie. Syn Stanisława i Marianny z Pacholczyków. Aresztowany przez Einsatzkommando Opoczno w czerwcu 1940 roku. Przetransportowany do więzienia w Piotrkowie Trybunalskim. Rozstrzelany wraz z 37 innymi więźniami w lesie moszczenickim w dniu 2 lipca 1940 roku.

Bolesław Morawski pochodził z Ninkowa. Członek AK placówka „Janina” Borkowice. Oddelegowany na akcję „Burza” do oddziału „Jerzego” (Józef Madej), 3 p.p. leg. AK.

Marian Michalski urodzony 8 czerwca 1906 roku w Rzurowie. Syn Juliana Michalskiego - pracownika fabryki i Heleny z Nowaków. 30 sierpnia 1930 roku poślubił Kaziemierę Wojcieszek. Aresztowany przez Einsatzkommando Opoczno w czerwcu 1940 roku. Przetransportowany do więzienia w Piotrkowie Trybunalskim. Rozstrzelany wraz z 37 innymi więźniami w lesie moszczenickim w dniu 2 lipca 1940 roku.

Antoni Madej urodzony 10 czerwca 1911 roku w Ruskim Brodzie. Syn Józefa i Antoniny z Kowalskich. Członek BCH ps. „Kola”. Aresztowany w wyniku zdrady konfidenta. Przebywał w więzieniu w Końskich, gdzie został skazany na karę śmierci i oczekiwał na wykonanie wyroku. Ostatecznie wysłany do obozu koncentracyjnego Gross-Rosen, zmarł w tym obozie dnia 10 lipca 1944 roku.

Jan Majcherski urodzony 17 listopada 1901 roku w Jabłonicy. Syn Franciszka i Franciszki z Głuchów. Uczestnik konspiracji. Aresztowany przez gestapo i wysłany do obozu w Oświęcimiu, gdzie zmarł w dniu 31 grudnia 1941 roku.

Głuchowie Jan i Michalina z Jabłownicy – aresztowani przez gestapo. Ofiary obozów koncentracyjnych. Zginęli w 1943 roku.

Ignacy Adamczyk ur. 27 marca 1907 roku w Hucisku Chlewickim. Syn Tomasza i Ludwiki z Dudów. Aresztowany dnia 31 marca 1940 roku, w wyniku represji niemieckich za pomoc jaką mieszkańcy Huciska udzielili oddziałowi mjra Hubala. Zatrzymano wówczas kilkunastu mężczyzn z Huciska, których przewieziono do więzienia w Radomiu, a następnie rozesłano do obozów koncentracyjnych. Ignacy Adamczyk trafił do obozu w Dachau, gdzie zmarł 30 sierpnia 1942 roku.

Stanisław Fidos urodzony w Rudnie. Członek AK placówka „Janina” Borkowice. Oddelegowany na akcję „Burza” do oddziału „Jerzego” (Józef Madej). 3 p.p. leg. AK.

Jan Sobczak urodzony w Rudnie. Członek AK placówka „Janina” Borkowice. Używał pseudonimu „Długi”. Oddelegowany na akcję „Burza” do oddziału „Jerzego” (Józef Madej). 3 p.p. leg. AK. Uczestnik bitwy pod Szewcami.

Józef Skorupa urodzony w Rudnie. Członek AK placówka „Janina” Borkowice. Oddelegowany na akcję „Burza” do oddziału „Jerzego” (Józef Madej). 3 p.p. leg. AK.

Stanisław Maciejski urodzony w Wymysłowie. Członek AK placówka „Janina” Borkowice. Używał pseudonimu „Dąb”. Oddelegowany na akcję „Burza” do oddziału „Jerzego” (Józef Madej). 3 p.p. leg. AK.

Szymon Matynia urodzony 11 stycznia 1904 roku w Mechlinie. Syn Antoniego i Balbiny z Pietrasów. Ożenił się z Marianną Nogą z Kuźnicy i tam zamieszkał. W okresie okupacji hitlerowskiej był pracownikiem Gminy Borkowice. Współpracował z ruchem oporu pseudonim „Pisarz”. Wyrabiał dowody osobiste dla partyzantów. Aresztowany przez gestapo w sierpniu 1942 roku. Został zamordowany w więzieniu w Piotrkowie Trybunalskim.

Jan Pacholczyk urodzony 15 listopada 1897 roku w Ninkowie, syn Kazimierza i Józefy z Sokołowskich. Uczestnik wojny polsko-bolszewickiej 1920 roku. Od 1927 roku mieszkał w Kuźnicy, gdzie pracował jako gajowy w lasach prywatnych, należących do hr. Stefana Dembińskiego z Borkowic. W czasie okupacji hitlerowskiej udzielał pomocy oddziałowi mjra Hubala. Według niektórych źródeł uczestnik konspiracji o pseudonimie „Gotuwać”. Aresztowany przez gestapo na podstawie specjalnej listy Einsatzkommando Opoczno w swoim mieszkaniu służbowym – gajówce w Kuźnicy, w dniu 28

czerwca 1940 roku. Więziony w Piotrkowie Trybunalskim. Skazany na karę śmierci przez sąd doraźny policji niemieckiej i rozstrzelany 2 lipca 1940 roku w lesie moszczeniackim koło Piotrkowa Tryb. Jego ciało spoczywa na miejscu rozstrzelania do dziś.

Franciszek Dziwirek urodzony w 1919 roku. Członek Armii Krajowej, placówka „Barbara” Rzuców. Używał pseudonimu „Wrzos”. Aresztowany przez gestapo w 1944 roku. Trafił do więzienia w Końskich, gdzie był okrutnie przesłuchiwany. Nie wyjawiał żadnych informacji, więc Niemcy przewieźli go do KL Gros-Rosen. Stamtąd trafił do KL Auschwitz a następnie do KL Mauthausen – Gusen (nr obozowy 175666). Wyzwolony 5 maja 1945 roku przez wojska amerykańskie. Po wojnie mieszkał w Wandowie, gdzie zmarł 14 grudnia 2007 r. Pochowany na cmentarzu w Rzucowie. Franciszek Dziwirek był członkiem Gminnego Koła Kombatantów w Borkowicach. Pozostawił po sobie wspomnienia spisane w Kronice Koła Kombatantów przez Pana Stefana Włodarczyka z Borkowic.

Franciszek Dziwirek

Franciszek Dumin

Franciszek Dumin ur. 17 listopada 1915 roku w Smagowie. Syn Franciszka i Ewy z Zawiszów. W latach 30 – tych służył w 25 pułku piechoty w Piotrkowie Trybunalskim. We wrześniu 1939 roku zmobilizowany do 25 p.p. Brał udział w bitwie pod Barakiem stoczony 8 września 1939 roku. Tuż po bitwie ktoś ze znajomych, będący na pobojowisku, doniósł jego rodzicom, że pod wsią Pogorzałe widział zwłoki żołnierza bardzo podobnego do Franciszka Dumina. Na miejsce pojechał furmanką brat Franciszka – Piotr Dumin, lecz ciała nie odnalazł. Informacja okazała się nieprawdziwa. W czasie okupacji hitlerowskiej Franciszek Dumin był żołnierzem ZWZ – AK ps. „Mały”. Do konspiracji przystąpił 15 kwietnia 1942 roku. W ramach działalności placówki „Barbara Rzuców” wykonywał zadania bojowe, będąc członkiem grupy przeznaczonej do

czonej do walki z konfidentami i żandarmami niemieckimi. Ubezpieczał akcje odbioru rzutów alianckich. W 1942 roku brał udział w odbijaniu Żydówki z łódzkiego getta, narzeczonej swego kolegi. W jego rodzinnym domu w Smagowie ochotnicy do służby w AK odbierali przysięgę wojskową. Po wojnie mieszkał w Smagowie. Był pracownikiem Rzurowskich Zakładów Metalowych Przemysłu Terenowego w Rzurowie. Z zamiłowania był pszczelarzem. Zmarł w dniu 23 maja 2000 roku, w Skarżysku-Kamiennej, gdzie mieszkał u swojej córki. Pochowany na cmentarzu w Chlewiskach.

Karol Krupa ur. 26 września 1899 roku w Smagowie. Syn Piotra i Józefy z Płasków. Zmobilizowany we wrześniu 1939 roku. Po rozbiciu jednostki powrócił do domu. Zmarł w 1950 roku w wieku 51 lat. Pochowany na cmentarzu w Chlewiskach.

Stefan Kulig ur. 1 lutego 1905 roku w Smagowie. Syn Franciszka i Antoniny z Zawiszów. Uczestnik Kampanii Wrześniowej 1939 roku. Po wojnie w latach 1949-1950 i 1954 Stefan Kulig pełnił obowiązki sołtysa wsi Smagów. Zmarł 20 sierpnia 1960 roku w wieku 55 lat. Pochowany na cmentarzu w Chlewiskach.

Piotr Zawisza ur. 31 stycznia 1915 w Smagowie. Syn Andrzeja i Florentyny z Płasków. Uczestnik Kampanii Wrześniowej 1939 roku. Zmarł 18 kwietnia 1971 roku. Pochowany na cmentarzu w Chlewiskach.

Franciszek Chylicki – członek Armii Krajowej. Zastrzelony w swoim mieszkaniu w 1944 roku.

Piotr Dumin ur. 24 listopada 1917 roku w Smagowie. Syn Franciszka i Ewy z Zawiszów. Członek Armii Krajowej od 15 stycznia 1943 roku. Należał do placówki AK „Barbara Rzurow”. Używał pseudonimu „Głaz”. Pełnił funkcję łącznika. Brał udział w przetrzymywaniu sprzętu nadawczo-odbiorczego oraz żywności na polecenie dowódcy miejscowej placówki, jak również odbierał amunicję z placówki AK w Nieklaniu i dostarczał do placówki w Rzurowie. Po wojnie mieszkał w Smagowie. Zmarł 25 grudnia 1998 roku. Spoczywa na cmentarzu w Rzurowie.

Karol Głuch ur. 21 marca 1910 roku w Smagowie. Syn Józefa i Franciszki z Kijanków. Członek Armii Krajowej placówka „Barbara Rzurow”. Przysięgę odebrał w

Piotr Dumin

mieszkańcu Franciszka Dumina w Smagowie. Za swoją działalność poszukiwany przez Gestapo. W 1944 roku ukrywał się na strychu jednego z domów we wsi Goworek. Niemcy przyszli do jego domu w Smagowie i ciężko pobili jego ojca Józefa, który nie odzyskawszy zdrowia, zmarł kilka miesięcy później. Karol Głuch po wojnie mieszkał w Smagowie. Zmarł 9 lutego 1993 roku. Pochowany na cmentarzu w Rzućcowie.

Andrzej Powideł ur. 11 listopada 1914 roku w Smagowie. Syn Antoniego i Józefy z Płasków. Członek AK placówka „Barbara Rzućców”. Zmarł 6 września 1995. Pochowany na cmentarzu w Rzućcowie.

Józef Chmura ur. 3 lutego 1916 roku w Długiej Brzezynie. Syn Wincentego i Feliksi z Grzelków. Członek oddziałów partyzanckich Armii Krajowej.

Józef Chmura

Feliks Polak urodzony 23 lutego 1906 roku w Długiej Brzezynie. Syn Józefa i Ewy z Nowickich. Ożenił się i mieszkał w Hucisku Borkowickim. Aresztowany przez Niemców 31 marca 1940 roku i wraz z grupą kilkunastu mężczyzn z Huciska wysłany do więzienia w Radomiu, następnie zatrzymanych rozesłano do obozów koncentracyjnych. Powodem aresztowania była pomoc jaką mieszkańcy Huciska udzielili oddziałowi majora Hubala. Feliks Polak trafił do KL Gross-Rosen, gdzie pracował w kamieniołomach, zaś następnie przewieziono go do KL Dachau. Tam doczekał wyzwolenia obozu przez wojska amerykańskie. Miało to miejsce 29 kwietnia 1945 roku. Feliks Polak zmarł w marcu 1989 roku. Jego grób znajduje się na cmentarzu w Ruskim Brodzie.

Feliks Polak

Stanisław Kubicki ur. 18 kwietnia 1896 roku w Długiej Brzezynie, syn Jana i Bronisławy z Wilków, (starszy brat Antoniego Kubickiego). W czasach II RP wyjechał na Wołyń, gdzie podjął pracę gajowego. W czasie II wojny Światowej do jego gajówki przyszli ukraińscy sąsiedzi. Zastrzelili oni Kubickiego jego własną strzelbą. Córka Kubickiego, która miała na imię Maria przeżyła napad, uciekła na wschód i wstąpiła do wojska. Przeszła szlak bojowy od Lenino do Berlina. Po wojnie mieszkała w Warszawie.

Józef Słoń urodzony 28 grudnia 1889 roku w Nadolnej. Syn Antoniego Słonia – pracownika miejscowej fabryki żelaza i Józefy ze Zdziechów. 29 stycznia 1913 roku ożenił się z Marianną Świercz z Rzurowa i tam zamieszkał. W okresie I Wojny Światowej powołany do Armii Carskiej. Przetrwiał okres I Wojny Światowej i powrócił w rodzinne strony. Mieszkał w Rzurowie. Był zatrudniony w miejscowej fabryce. W czasie II Wojny Światowej Józef Słoń był zaangażowany w pomoc dla Oddziału Wydzielonego Wojska Polskiego mjr Hubala. Józef Słoń i Bolesław Wojcieszek, na skutek denuncjacji, swój patriotyczny czyn przypłacili własnym życiem. W sierpniu 1940 roku Niemcy obu mężczyzn zabrali z fabryki, gdzie pracowali, ubrudzonych, w roboczym ubraniu. Obaj zginęli w obozie koncentracyjnym.

Józef Słoń

Tadeusz Słoń ur. 28 marca 1922 roku w Rzurowie. Syn Józefa (opisany powyżej) i Marianny ze Świerczów. Dzięki pomocy dziedzica Rzurowa

Tadeusz Słoń

– Witolda Mokiejewskiego, w wieku 16 lat wstąpił do Szkoły Podoficerów Lotnictwa dla Młodoletnich. Podczas II Wojny Światowej walczył w Polskich Siłach Powietrznych w Wielkiej Brytanii. Nr służbowy RAF 781269. Uczestnik bitwy o Anglię. Walczył w Dywizjonie Myśliwskim 315 w stopniu sierżanta pilota. Dwukrotnie odznaczony Krzyżem Walecznych, trzykrotnie Medalem Lotniczym. Brał udział w walkach nad Normandią w sierpniu 1944 roku. Drugą pasją Tadeusza Słonia oprócz latania było malowanie obrazów. Jest on autorem portretu swego dowódcy - mjra Horbaczewskiego, który zdołał ozdobić jedną z sal instytutu Polskiego i Muzeum im. Gen. Sikorskiego w Londynie. Po wojnie Tadeusz Słoń na stałe osiadł w Anglii. Zmarł 9 marca 2000 roku w Londynie. Jego ciało zostało skremowane, zaś prochy pochowano w grobie rodzinnym w Chigwell.

Stanisław Słoń urodzony w 1926 roku w Rzurowie. Syn Józefa i Marianny ze Świerczów. Aresztowany przez Niemców 6 sierpnia 1944 roku i przewieziony do Radomia. Rozstrzelany na Firleju wraz z pięcioma innymi chłopcami z Rzurowa.

Tadeusz Sochacki - aresztowany wraz z kolegami na moście walcowniczym 6 sierpnia 1944 r. Rozstrzelany na Firleju wraz z 5 kolegami

Lista rozstrzelanych na Firleju:

1. Madej Jerzy lat 18
2. Michoń Marian lat 18
3. Rakowski Marian lat 17
4. Słoń Stanisław lat 18
5. Sochacki Tadeusz lat 17
6. Wojtaszewski Jan lat 23 – członek AK ps. „Gil”

Tadeusz Sochacki

Ulan Józef Polak (z prawej strony)

Powodem aresztowania była próba kupna broni od Ukraińców, przez dowództwo placówki Barbara. Ukraińcy byli umówieni i w ustalonym czasie mieli zjawić się z bronią na moście przy szkole. Jednak na skutek zdrady jednego z Ukraińców o akcji dowiedzieli się Niemcy, którzy urządzili zasadzkę. W tym czasie w pobliskim stawie kąpało się kilku chłopców, którzy zostali wzięci za członków ruchu oporu, wyznaczonych po odbiór umówionej broni. Chłopcy zostali aresztowani zaś 6 z nich zginęło na Firleju.

Józef Polak ur. 6 września 1909 roku w Długiej Brzezynie. Syn Józefa i Ewy z Nowickich. Żołnierz służby zasadniczej w okresie międzywojennym. Był uczestnikiem kampanii wrześniowej 1939 r. Po zakończeniu działań wojennych powrócił w rodzinne strony. Około 1942 roku urodziła się jego córka Teresa, W 1944 roku był zatrudniony przy obsłudze tartaku w Bryzgowie. Tu 7 listo-

pada 1944 roku został aresztowany przez Niemców, wraz z trzema innymi mieszkańcami Długiej Brzeziny, oraz około dwudziestoma mężczyznami pochodzącymi z Bryzgo-wa. Zginął tego samego dnia – rozstrzelany na Nowinkach. Spoczywa na cmentarzu w Ruskim Brodzie. Brat Józefa Polaka – Feliks był więźniem obozów koncentracyjnych.

Antoni Kubicki urodzony 8 września 1908 roku w Długiej Brzezynie. Syn Jana i Broni-sławy z Wilków. Żołnierz służby zasadniczej w czasach II RP. We wrześniu 1939 roku otrzymał kartę mobilizacyjną i miał stawić się do jednostki w Radomiu. 9 września wyruszył z Długiej Brzeziny i podążał polnymi drogami w kierunku Radomia. Wyszedł na szosę w Mniszku, lecz natknął się na przejeżdżających w kierunku Radomia Niem-ców. Został zatrzymany i przeszukany. Niemcy znaleźli przy nim brzytwę i przybory do golenia, kartę mobilizacyjną oraz inne przedmioty świadczące o tym, że zatrzyma-ny jest żołnierzem polskim, idącym na wojnę. Antoni Kubicki został zastrzelony, zaś jego zwłoki pozostawiono przy drodze. Okoliczna ludność pochowała Kubickiego pod wysokim, drewnianym krzyżem w Mniszku, stojącym na końcu wsi, po prawej stronie drogi, jadąc z Przysuchy do Radomia. Dziś pod krzyżem w Mniszku można znaleźć dwa mniejsze lastrykowe krzyże. Na jednym z nich znajduje się grawerowana tabliczka, gdzie widnieje napis: Nieznany żołnierz WP Poległ za Ojczyznę 9 września 1939 r. Antoni Kubicki posiada imienne upamiętnienie na jednej z tablic znajdujących się na fronto-wej ścianie kościoła w Ruskim Brodzie, jako ofiara hitleryzmu.

Stefan Dworak syn Piotra i Apolonii ur. 24 marca 1901 roku w Kochanowie. Podofi-cer zawodowy w 1939 roku. Szef mecha-ników 211 eskadry bombowej (starszy majster wojskowy). W 1940 roku przedostaje się do Polskich Sił Powietrznych w Anglii (stopień chorąży PSP). Numer służbowy RoyalAir Force 793275 (stopień F/Stg: starszy sier-żant RAF, specjalność – mechanik). Mecha-nik samolotowy polskich dywizjonów lotni-czych w Anglii (w tym dywizjonu 303). Uczestnik bitwy o Anglię (lato 1940 roku). Odznaczony 4-krotnie medalem lotniczym. Po wojnie powrócił do kraju. Mieszkał w Warszawie, gdzie zmarł w 1981 roku.

Stefan Dworak

Czesław Jasik, syn Walentego i Heleny, ur. 13 lipca 1914 roku w Kochanowie. Podoficer zawodowy WP w okresie międzywojennym. Uczestnik kampanii wrześniowej. Żołnierz II Korpusu Polskiego (pododdział lekkich tankietek). Uczestnik bitwy pod Monte Cassino. Po wojnie mieszka w Wielkiej Brytanii. W latach 1985-1990 kilkakrotnie odwiedza Polskę, gdzie umiera. Pochowany przez rodzinę w Anglii.

Antoni Kasprzyk, syn Feliksy, ur. w 1919 roku w Kochanowie. Żołnierz kampanii wrześniowej 1939 roku. Po jej upadku powrócił do Kochanowa. W lutym 1940 roku przybył do Gałek Gielniowskich i wstąpił do oddziału mjr Hubala. Uczestnik bitwy pod Huciskiem, podczas której został ranny w lewą rękę. Wydany przez konfidenta został zamordowany przez Niemców w nieznanym miejscu.

Stefan Madej, syn Jana i Florentyny, ur. 26 kwietnia 1914 roku w Kochanowie. W 1937 roku powołany do odbycia służby zasadniczej w pułku Korpusu Ochrony Pogranicza „Wilejka”. Uczestnik kampanii wrześniowej 1939 roku. 20 września dostał się do sowieckiej niewoli. Na mocy układu Sikorski-Majski wstąpił do armii polskiej gen. Andersa, z którą przechodzi cały szlak przez Bliski Wschód do Włoch. Uczestniczy w bitwie pod Monte Cassino, podczas której traci lewą rękę. Po wojnie zamieszkał w Anglii, gdzie założył rodzinę. Zmarł w 1979 r.. Stefan Madej był bratem Anny Młodawskiej, zamordowanej przez Kałmuków 7 listopada 1944 r. pod Nowinkami.

Stefan Madej

Władysław Nowak, syn Wojciecha i Anieli z Koselskich, ur. 5 grudnia 1902 roku w Kochanowie. Młodszy brat Jana Nowaka – legionisty i uczestnika wojny 1920 roku. Władysław Nowak brał udział w kampanii wrześniowej 1939 roku. Żołnierz II Korpusu Polskiego gen. Andersa. Po wojnie zamieszkał na stałe w Anglii (miasto Bury koło Manchesteru).

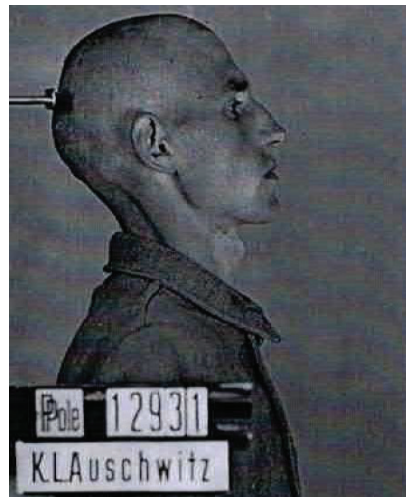
Henryk Wysoczyński, syn Piotra i Bronisławy, ur. w 1916 roku w Kochanowie. Żołnierz służby zasadniczej – 18 pułk piechoty w Skierniewicach (plutonowy). Zmobilizowany we wrześniu 1939 roku. Dostaje się do niewoli niemieckiej. Osadzony w przejściowym obozie jenieckim w okolicach Sochaczewa. Ucieka z niego wraz z Janem Rejmerem z Borkowic. Po powrocie w rodzinne strony wstępuje do konspiracji ZWZ-AK ps. „Śnieżyca”, „Klon”.

Edward Korczak

Edward Korczak ur. 16 czerwca 1916 roku, syn Walentego i Feliksy. Aresztowany 26 września 1940 r. Więziony w Końskich, a następnie w Radomiu. Zesłany do Auschwitz transportem 5 IV 1941 z Radomia. Numer obozowy 12934. W obozie oznaczono go jako polskiego więźnia politycznego. W obozie zatrudniony był w komandzie budującym fabrykę chemiczną IG Farbenindustrie (BUNA WERKE). Zachowała się lista dzienna z pobytu na bloku 11 Auschwitz (blok śmierci) z jego nazwiskiem. Z Auschwitz został przeniesiony do KL Mathausen jako więzień polityczny nr 9074, gdzie przebywał w okresie od 28 lutego 1942 do 28 czerwca 1942. W dniu 2 lipca 1942 roku został osadzony w KL Stutthof jako więzień polityczny nr 14238. Zmarł w tym obozie dnia 24 listopada 1942 roku.

Ignacy Wysoczyński ur. 29 lipca 1914 roku w Bryzgowie. Syn Adama i Anieli ze Strzeleckich. Aresztowany 14 marca 1941 roku w Kochanowie. Przywieziony do KL Auschwitz dnia 5 kwietnia 1941 roku, transportem z dystryktu radomskiego. W obozie oznaczono go jako polskiego więźnia politycznego. Otrzymał numer 12931. W dniu 28 marca 1942 roku odnotowano jego śmierć w obozie. Jako przyczynę zgonu podano odoskrzelowe zapalenie płuc.

Ignacy Wysoczyński

Tadeusz Chojnowski ps. „Czapla” ur. 7 października 1918 roku. Syn Wincentego i Marianny. Od 1940 roku należał do grupy konspiracyjnej ks. Walentego Ślusarczyka z Borkowic. Członek ZWZ-AK placówka „Janina” Borkowice. Partyzant 3 p. p. leg. AK. Służył w II plutonie II kompanii I batalionu pod dowództwem ppor. Józefa Madeja „Jerzy”. Po śmierci dowódcy w boju pod Krasną 11 września 1944 roku, str. sierż. Tadeusz Chojnowski objął dowództwo nad plutonem. Uczestnik bitwy pod Szewcami stoczonej 17 września 1944

roku. W lipcu 1944 roku dowodził grupą żołnierzy, którzy rozbroili pod Ruszkowicami Kompanię Węgierską. Po wojnie mieszkał w Ninkowie. Zmarł 20 października 1979 roku. Pochowany na cmentarzu w Rzucowie.

Józef Głogowski ps. „Skowronek” ur. w Ninkowie 15 marca 1917 roku, Syn Andrzeja i Anieli z Patynów - Głogowskich. 10 marca 1943 roku Józef Głogowski wstąpił do Armii Krajowej, przybrał pseudonim „Skowronek” i pozostawał w dyspozycji placówki AK „Janina” Borkowice. 4 lipca 1944 roku Józef Głogowski, wraz z innymi zaprzysiężonymi z Ninkowa i okolic oddelegowany został do oddziału BCH-AK ppor. Józefa Madeja PS. „Jerzy” z Ruskiego Brodu. Brał udział w wielu bitwach stoczonych przez oddziały AK m.in. pod Krasną i Szewcami. Zmarł w Ninkowie w 1980 roku.

Józef Głogowski

Stanisław Gonciarz

Stanisław Gonciarz ur. 23 września 1906 roku w Ninkowie. Syn Jana i Walerii z Maroszków. Członek ZWZ-AK od 15 lipca 1941 roku. Po wojnie mieszkał w Ninkowie, gdzie zmarł 14 sierpnia 1986 roku. Pochowany na cmentarzu w Borkowicach.

Wiktor Pacholczyk ps. „Lew” ur. 17 października 1913 roku w Ninkowie. Syn Kazimierza i Józefy z Sokołowskich. Członek Armii Krajowej. Placówka „Janina” Borkowice. Partyzant 3 p p Leg. AK. (II pluton II kompanii I batalionu pod dowództwem ppor. Józefa Madeja „Jerzy”, po jego śmierci podkomendny sierż. Tadeusza Chojnowskiego „Czapla”). Uczestnik bitwy pod Szewcami stoczonej 17 IX 1944 roku. Po wojnie mieszkał w Ninkowie, gdzie zmarł 27 września 1999 roku.

Stanisław Patyna ps. „Wyrwa” ur. 10 XI 1906 r. w Gołonogu (obecnie w granicach Dąbrowy Górniczej), w rodzinie Stanisława i Franciszki z domu Gwiazda. Jego ojciec urodził się w Ninkowie w roku 1879 i w młodości wyjechał na Górną Śląsk. Patynowie powrócili do Ninkowa około 1912 roku. Stanisław Patyna był podoficerem służby stałej

Stanisław Patyna

Wojska Polskiego w stopniu kaprała. W czasie okupacji niemieckiej był członkiem Związku Walki Zbrojnej/Armii Krajowej i przybrał pseudonim „Wyrwa”. Od lipca do października 1942 roku Stanisław Patyna ukończył Zastępczy Kurs Szkoły Podchorążych Piechoty AK w Nieklaniu. W 1943 roku, zagrożony aresztowaniem komendant placówki „Barbara” ppor. Józef Suliga ps. „Ireneusz” przeszedł do oddziału partyzanckiego. Jego funkcję objął kpr. pchor. „Wyrwa”. W czasie akcji „Burza”, Stanisław Patyna służył w I batalionie pod dowództwem kpt. Jerzego Niemcewicza ps. „Kłos” w 3. Pułku Piechoty Legionów AK. Awansowany w Święto Żołnierza 15 VIII 1944 r. na stopień podporucznika. We wrześniu 1945 r., po ustąpieniu burmistrza miasta Przedborza Konstantego Kozakiewicza, objął to stanowisko. Zmarł 17 stycznia 1968 roku i pochowany został

w grobie rodzinnym cmentarzu w Przedborzu.

Bronisław Zgoda ur. 5 marca 1914 roku w Ninkowie. Syn Józefa i Heleny ze Świerczów. Od 1940 roku należał do grupy konspiracyjnej ks. Waleńto Ślusarczyka z Borkowic. Członek ZWZ-AK placówka „Janina” Borkowice Rodzony brat Henryka Zgody – partyzanta 3pp Leg AK.

Henryk Zgoda ps. „Szczapa” ur. w 1918 roku w Ninkowie. Syn Józefa i Heleny ze Świerczów. Członek ZWZ-AK na placówce „Barbara” Rzuców i „Janina” Borkowice. Uczestnik bitwy pod Radoszycami, Szewcami oraz innych podczas akcji „Burza”. Walczył jako dowódca plutonu w zgrupowaniu kpt. Antoniego Hedy „Szary”, w 2 Pułku Piechoty Legionowej AK. Uhonorowany odznaczeniami za pracę i walkę o Niepodległą i Wolną Polskę. Po wojnie pracował jako dyrektor banku spółdzielczego w Borkowicach. Zmarł 19 marca 2007 roku. Jego grób znajduje się na cmentarzu w Borkowicach.

Henryk Zgoda

Skuza Stefan ps. „Bystry” ur. 3 maja 1924 w Woli Kuraszowej. Kapral Podchorąży AK, odznaczony krzyżem walecznych. Żołnierz 3pp Legionów AK, batalion Kapitana „Szarego”. Zginął 5 listopada 1944 roku w bitwie „Piekiełko” pod Furmanowem. Pochowany na cmentarzu w Nadolnej.

Skuza Stefan

Słoń Józef urodzony 3 sierpnia 1920 w Bryzgowie. Należał do grupy konspiracyjnej ks. W. Ślusarczyka z Borkowic. Następnie żołnierz OWWP Majora „Hubala”, uczestniczył w walkach oddziału. Po jego rozbiciu wyjechał z Bryzgowia. Aresztowany 7 lipca 1944 w Kalwarii Zebrzydowskiej podczas próby nawiązania kontaktu z grupą krakowską BCH. Osadzony w więzieniu Montelupich w Krakowie i Radomiu. 7 listopada 1942 trafił do KL Auschwitz nr. 73522 (komando ślusarzy). W

maju 1944 przeniesiony do KL Auschwitz- Sosnowitz II, gdzie pracuje w odlewni luf. 6 grudnia 1944 przeniesiony do KL Mauthausen nr 112690, a następnie do KL Gusen II. Przeżył pobyt w obozie. Po wojnie służył jako oficer WP.

Antoni Pakosz

Antoni Pakosz ur. 31 maja 1910 roku w Wydrzynie. Syn Walentego i Marianny z Wielgusów. Uczestnik kampanii wrześniowej 1939 r. Walczył w 9 pułku piechoty Legionów jako strzelec. Brał udział w bitwach pod Iłżą, Puławami, Krasnym Stawem, Cześnikami, Bożydarem, Bardzuczewem i Krosnostawem. Antoni Pakosz po rozbiciu jednostki powrócił do domu. Zmarł 23 sierpnia 1984 r.

Pokora Walenty mieszkaniec Ruskowic, uczestnik wojny obronnej 1939 roku, walczył pod Węgierską Górką. Członek Narodowej Organizacji Wojskowej ks. Walentego Ślusarczyka a następnie Armii Krajowej. Plutonowy Walenty Pokora nosił pseudonim „Piaś”. Prowadził szkolenia strzeleckie dla młodych żołnierzy podziemia.

Józef Mosiołek- mieszkaniec Rzućcowa, członek Armii Krajowej ps. „Jakub”, wraz z dwoma innymi pracownikami Odlewni Żelaza „Rzućców” zajmował się w skrytej rusznikarni, naprawą broni oraz kolportowaniem prasy podziemnej.

Kazimierz Madej- ps. „Lampart”, członek placówki ZWZ/AK „Barbara” w Rzućcowie. W latach 30-tych XX wieku jako ochotnik pracował przy sypaniu kopca Józefa Piłsudskiego w Krakowie. Po zawarciu związku małżeńskiego z ukrywającą się żydówką Chylą Rolnik, oboje zostali odkryci i zamordowani przez Niemców w 1944 roku.

Józef Mosiołek

Ks. Walenty Ślusarczyk- wikariusz parafii Borkowice w latach 1935-1943, w 1939 roku kpt. rezerwy Wojska

Ks. Walenty Ślusarczyk

Polskiego, działacz spółdzielczy, zbieracz pamiątek narodowych. W dniach klęski wrześniowej organizował dożywianie głodnych i wyczerpanych marszami żołnierzy. Zorganizował w Borkowicach szpitalik dla rannych z chirurgiem z Przysuchy i miejscową pielęgniarką. Już jesienią 1939 roku utworzył na terenie parafii Narodową Organizację Wojskową w sile 87 żołnierzy podzielonych na drużyny, dowodzone przez zawodowych podoficerów Wojska Polskiego. Chłopców, którzy nie trzymali nigdy w ręku broni, ksiądz szkolił osobiście. Ks. Walenty odpowiedział na prośbę majora „Hubala” dostarczeniem dużej ilości broni, amunicji, mundurów, koców sprzętu wojskowego, żywności dla żołnierzy i owsa dla koni. Pewnej nocy major zjechał z „postawą” konno na plebanię by podziękować księdzu za pomoc w prowiantowaniu oddziału. Do oddziału majora Hubala poszło kilku żołnierzy z oddziału ks. Ślusarczyka ps. „Bibi”. Po 1940 roku wielu żołnierzy NOW przeszło

do ZWZ/AK, BCH i NSZ. W 1943 roku ks. Walenty zagrożony aresztowaniem przeniesiony został na parafię Łęgonice Małe. Po wojnie był proboszczem w Nowej Słupi gdzie otworzył Muzeum Pamiątek Narodowych, przeniesione po jego śmierci do Klasztoru Cystersów w Wąchocku. Jako kombatant dosłużył się stopnia podpułkownika.

Stanisław i Joanna Węgrzynowscy- zesłańcy łagru na Kołymie w ZSRR. Stanisław urodził się w Krakowie w 1923 roku, jego ojciec pochodził z Woli Kuraszowej, był oficerem Wojska Polskiego a matka nauczycielką. W wieku 11 lat wstąpił do harcerstwa, noszenie munduru harcerskiego było dla niego zaszczytem. Marzył by zostać pilotem, jako uczeń szkoły muzycznej grał na wiolonczeli. Kiedy wybuchła wojna mieszkał z ojcem w Tarnopolu, gdzie wstąpił do ZWZ/AK. Był kurierem pomiędzy Lwowem a Budapesztem. Wiosną 1940 roku został aresztowany we Lwowie i skazany na zesłanie do łagru na Kołymie. Tam przez 15 lat pracował w kopalni złota jako górnik strzałowy. Dwie próby ucieczki nie powiodły się. Po śmierci Stalina w 1953 roku został zwolniony z obozu pracy, ale nie wolno mu było wyjechać z Kołymy. W 1953 r. poznał Joannę, która przed wojną mieszkała w Tarnopolu. Za roznoszenie polskich gazet została zesłana na Kołymę na okres 10 lat.

Joanna i Stanisław Węgrzynowscy

W grudniu 1954 roku w Susumanie zostali małżeństwem. Po nawiązaniu kontaktu z rodzinami w Polsce wrócili w grudniu 1955 roku do Polski. Osiedlili się w Sosnowcu, gdzie urodziło im się dwoje dzieci. W 1992 roku przeprowadzili się na stałe do Woli Kuraszowej. Stanisław zmarł w 2005 roku, a Joanna w 2008 roku. Są pochowani na cmentarzu w Borkowicach.

Stanisław Węgrzynowski (1899-1958) –syn Walentego, urodzony w Woli Kuraszowej, ojciec Jerzego i Stanisława, brat Stefana Węgrzynowskiego. Do 1939 roku służył w stopniu majora WP w jednostce wojskowej w Krakowie, a następnie w Tarnopolu. Był dyrygentem orkiestry wojskowej. W 1939 roku wraz z synem Stanisławem wziął udział w kampanii wrześniowej. Po ucieczce z niewoli radzieckiej schronił się u znajomych we Lwowie. Zmarł w 1958 roku.

Jerzy Węgrzynowski, urodzony 30 grudnia 1925 roku, syn majora Stanisława Węgrzynowskiego. Od 1940 roku uczęszczał do tajnego gimnazjum oraz ukończył Szkołę Podchorążych. Uczęszczał do konserwatorium muzycznego, gdzie uczył się gry na skrzypcach. Działał w organizacji podziemnej ZWZ/AK w Warszawie, za co został

aresztowany we wrześniu 1941 roku przez Gestapo i osadzony w więzieniu na Pawiaku. Po przewiezieniu do obozu w Majdanku, zbiegł ratując się przed niechybną śmiercią. Z początkiem 1944 roku rozpoczął działalność partyzancką w placówce „Barbara” w gminie Chlewiska. Dwukrotnie ranny dostał się do niewoli niemieckiej. Został wywieziony do obozu Gross-Rosen. Jego losy są do dziś nieznane. Ostatnia wiadomość o nim pochodzi z 25 kwietnia 1945 roku.

Stefan Węgrzynowski (1913-1992), syn Walentego, mieszkaniec Woli Kuraszowej, uczestnik kampanii wrześniowej 1939 roku, członek siatki terenowej mjr „Hubala”. Od 1940 roku związany z placówką ZWZ/AK „Barbara” w gminie Chlewiska. Był dowódcą plutonu 206 w składzie 3 drużyn we wsiach: Rzuców, Smagów, Wola Kuraszowa, Wandów, Jabłonica. Przyjął pseudonim „Jałowiec”. Należał do grupy dywersyjnej pchor. Ryszarda Deji „Robaka”. Jego żona Jadwiga z domu Oksień była sanitariuszką w oddziale partyzanckim. Po wojnie jako kombatanat dosłużył się stopnia Kapitana WP. Uzdolniony muzycznie uczył dzieci z Woli Kuraszowej i okolicy gry na skrzypcach, akordeonie i trąbce.

Stefan Węgrzynowski

Jerzy Węgrzynowski

Marian Skrzynecki, syn organisty Jana Skrzyneckiego, nauczyciel, kierownik szkoły powszechnej w Borkowicach w latach 1924-1954. W czasie okupacji niemieckiej współpracował z placówką ZWZ/AK oraz prowadził komplety tajnego nauczania na poziomie szkoły podstawowej. Współorganizator walki cywilnej placówki AK.

Antoni Maria Halladin ps. „Jaś”, „Nieznajomy”, nadleśniczy lasów prywatnych Dóbr Rycerskich Borkowice, podporucznik rezerwy Wojska Polskiego, kawalerzysta. W okresie międzywojennym opiekun organizacji wojskowej „Strzelec” w Borkowicach. Od 1943 roku do 1945 roku był dowódcą podobwodu II AK Borkowice krypto-

nim „Bzura” wchodzącym w skład obwodu Końskie. Podlegały mu placówki AK: nr 1 w Borkowicach „Jani-
na”, nr 2 w Chlewiskach „Barbara” i nr 3 w Niekłaniu
„Kłonica”, „Szkola”.

MORD W NOWINKACH

7 listopada 1944 roku pododdział 25 pułku piechoty AK został zaatakowany w Nowinkach przez dywizjon Kałmuckiego Korpusu Kawalerii Szandzi Mukiebienowa. Zginęło pięciu partyzantów z porucznikiem „Sędziwojem” dowódcą pododdziału. Wszyscy zostali pochowani na cmentarzu w Nadolnej. W tym dniu Kołmucy spalili dwa domy w Nadolnej, jeden w Nowinkach i leśniczówkę w Skłobach. Zamordowali w Nowinkach 27 mężczyzn z Bryzgowa i Długiej Brzeziny. Gwałcili do zgonu mieszkankę Kochanowa. W tym samym dniu Kołmucy w niemieckich mundurach zatrzymali kolejne 18 osób i wzięli do niewoli pięciu partyzantów. Partyzanci zginęli w Końskich, a większość zatrzymanych wróciła do domów. Zamordowani z Bryzgowa: Stanisław Buchowicz, lat 18, Franciszek Buchowicz, lat 27, Piotr Balcerak, lat 57, Władysław Chmielewski, lat 30, Kazimierz Chmielewski, lat 32, Waclaw Dąbrowa, lat 25, Adam Dąbrowa, lat 43, Józef Dąbrowa, lat 36, Józef Duda, Antoni Gonciarz, lat 40, Józef Młodawski, Stanisław Młodawski, lat 23, Jan Młodawski, lat 22, Waclaw Młodawski, lat 33, Marian Maciejski, lat 28, Jan Pietras, Stefan Słoń, lat 21, Julian Słoń, Władysław Słoń, lat 57, Tadeusz Stachura, lat 21, Władysław Stachura, lat 25, Jan Strzelecki. Z Długiej Brzeziny zginęli: Julian Matynia, Józef Peas, Józef Polak, Józef Szczepanik, lat 28. Z Kochanowa: Anna Młodawska, lat 30. Spośród tej grupy siedemnaście osób spoczęło w zbiorowej mogile na cmentarzu w Borkowicach.

Antoni Maria Halladin

Pozostali żołnierze placówki ZWZ/AK „Barbara” w gminie Chlewiska- rejon Rzuców”:

Bolesław Wojcieszek- zamordowany KL Auschwitz 1940,
Zuzanna Madej „Irma” - AK, ref. łączności,
Tamiola Ryszard- AK,

Swat Marian- żołnierz OW „Hubala”, więzień KL Auschwitz,
Witold Siek- żołnierz OW „Hubala”,
Józef Połczyński- AK,
Czesław Pac „Gnost”- zarządca młyna w Wandowie, od sierpnia 1944 roku komendant placówki AK Rzuców,
Witold Mokiejewski- ZWZ, współpracował z OW „Hubala” zamordowany w Dachau,
Roman Mokiejewski- syn Witolda, zginął w Dachau,
Daniela Madej „Grażyna”- AK/WSK, służba łączności,
Bronisława Madej- żona Karola, AK/WSK, służba łączności,
Adela Madej” Ballada” –AK/WSK służba łączności,
Witold Leszczyński- OW „Hubala”,
Franciszek Krzywaźnia- nauczyciel z Rusinowa,
Stanisław Krępski- kierownik tartaku w Rzucowie, żołnierz OW „Hubala”, zamordowany w 1940 roku,
Stanisław Kotwica- leśniczy, AK,
Mieczysław Klink- AK,
Bogdan Kiedrzyński- ZWZ/AK,
Witold Kiedrzyński- ZWZ/AK,
Władysław Herka- zamordowany w 1940 roku, AK,
Henryk Giermaszewski- zamordowany w 1940 roku, AK,
Czesław Giermaszewski – zamordowany w 1940 roku, AK,
Stanisław Gawroński „Słowik”- żołnierz OW „Hubala”, ZWZ/AK,
Marian Gawroński „Ciężki”, AK,
Bolesław Wojcieszek- pracownik tartaku, zamordowany w KL Auschwitz, ZWZ,
Piotr Pieniący- KL Dachau, zgon w 1945,
Władysław Skuza- śmierć w KL Auschwitz,
Marian Niewiadomski- przeżył obóz Gross-Rosen,
Feliks Wojtaszewski- zginął w KL Auschwitz,
Henryk Wojtaszewski- zginął w KL Hannover- Stocken,
Franciszek Zych- zginął w KL Auschwitz,
Karol Madej „Powolny”- AK, zabity przez Niemców,
Stefan Bębenek „Burza”- dywersja placówki AK,
Włodzimierz Białkowski- lekarz , szef służby zdrowia, ZWZ/AK,
Helena Gawrońska- Wojskowa Służba Kobiet , AK,
Braunowie- rodzina żydowska współpracująca z AK,
Rolnikowie- rodzina żydowska współpracująca z AK,
Aleksander Białkowski- nauczyciel tajnego nauczania,
Jan Białek- pracownik tartaku, zamordowany w KL Auschwitz, ZWZ,
Witold Kiedrzyński- oddział Antoniego Hedy „Szarego”, ZWZ/AK,

Henryk Buchowicz- AK,
Marian Madej „Olcha” - zamordowany w Dachau, ZWZ/AK,
Mieczysław Popiel- AK,
Stefan Baran- OW „Hubala”, ZWZ/AK,

Pozostali żołnierze podziemia w rejonie Borkowic

Antoni Adamski „Rubin” – sierżant OW „Hubala”, dowódca plutonu ZWZ/AK,
Walenty Andruszkiewicz – OW „Hubala”, Józef Banaszek „Dzik” – AK, Jan Cholewa – AK, Władysław Czerwonka – AK, Marian Dobrut – policjant, AK, służba wywiadu, Józef Fidos – AK, Stanisław Fidos – gimnazjalista, AK, Józef Gębski – BCh, Stanisław Goworek – wywiad AK, Stefan Gredecki – AK, Piotr Gruchot – AK, aresztowany 1 grudnia 1944r., Stanisław Brzozowski – AK, Władysław Jagiełło – wojna obronna 1939, więzień Stalagu, Antoni Madej – AK, Jan Madej – BCh, Jerzy Madej „Jodła” – AK, Jan Madej „Czarny” – AK, Leszek Madej – AK, Zbigniew Madej „Wirek” – AK, Stefan Makuch „Czarny”- AK, Adam Matynia – BCh, Mazurkiewicz – prac.gminy, sierżant, szkoleniowiec – AK, Józef Nowosielski – OW „Hubala”, Orliński – wywiad AK, Wiktor Pacholczyk – AK, Stanisław Pająk – BCh, Stefan Pedymek – BCh, Czesław Skalski – AK, Władysław Skręt – kier. szkoły w Ruskim Brodzie, walka cywilna, AK, Waław Sobczak – AK, Wincenty Sobczak – AK, Franciszek Sochacki „Rafał” – żołnierz OW „Hubala”, oficer wyszkolenia, dowódca oddziału dywersji, ppor. podobowodu AK Borkowice, Stefan Sochacki – AK, Jerzy Stachowiak – AK, Walenty Stachura – ZWZ/AK, Henryk Strzelecki – AK, Czesław Strzelecki – żołnierz OW „Hubala”, ZWZ/AK, Stefan Strzemecki – kier. poczty, radiostacja placówki AK, Mieczysław Szczepaniak – AK, Józef Skorupa – OW „Hubala”, Stanisław Graniak – kampania 1939, niewola, Antoni Dudek – kampania 1939, niewola, Władysław Dudek – AK, Szklarski – kpt. Wojska Polskiego, uczestnik kampanii wrześniowej, ukrywał się w Politowie, Antoni Tumielewicz – AK, Anna Wępa – AK/WSK, służba łączności, Franciszek Wępa – OW „Hubala”, AK, prac. Spółdzielni w Borkowicach, Stefan Wępa s. Wincentego – oficer lotnik, Tadeusz Wępa – AK, Wincenty Wępa „Stęskniony” – gajowy z Ruskiego Brodu, BCh/AK, Waław Wilczek – AK, Jan Wilk – BCh, Jan Wilk lat 22 – BCh, Andrzej Włodarczyk „Jędrus” – AK, naczelnik gminy 1973-1981, Stanisław Włodarczyk – AK, Marian Włodarczyk – AK, policjant, wywiad, Tadeusz Włodarczyk – AK, Tadeusz Wroniszewski – AK, zabity w niewyjaśnionych okolicznościach, Stefan Zagóra – AK, aresztowany 1 grudnia 1944r., Stanisław Zaręba – AK, Stefan Zawadzki – plutonowy, NOW, dowódca plutonu NSZ w Borkowicach, Michał Zdziech „Pokorny” – AK, Stanisław Płóciennik – AK.

Gminne obchody 100-rocznicy odzyskania przez Polskę Niepodległości – Borkowice 2018

Odnowiony pomnik pomordowanych mieszkańców wsi Bryzgow – cmentarz parafialny w Borkowicach

Głaz Niepodległości w Ruskowicach

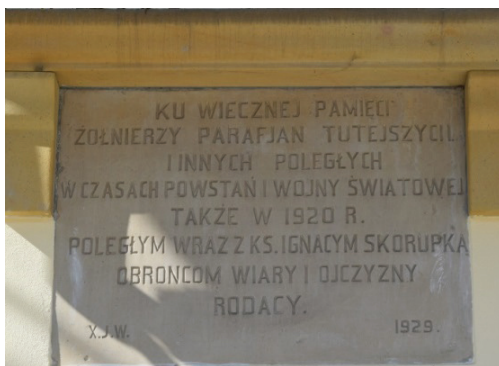
Pomnik upamiętniający mieszkańców Gminy Borkowice walczących o wolną Polskę w Borkowicach

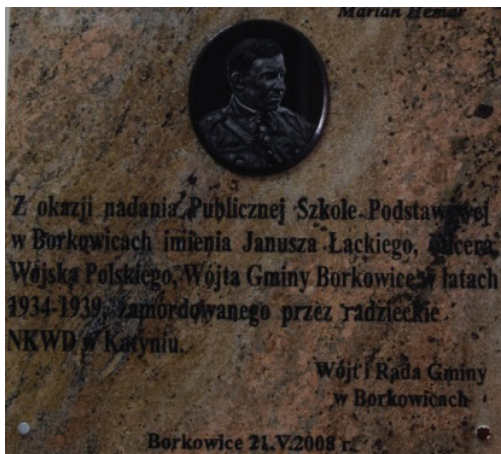
Sztandar Szkoły Podstawowej w Borkowicach

Sztandar Szkoły Podstawowej w Rzućwie

Tablica pamiątkowa w murze kościoła parafialnego w Borkowicach

Tablica poświęcona Januszowi Łackiemu - wójtowi Gminy Borkowice

Pomnik Niepodległości z 1928 r. przy plebanii w Borkowicach

Pomnik upamiętniający ofiary obozów zagłady z Niskiej Jabłonicy

Płyta na frontonie kościoła w Ruskim Brodzie upamiętniająca żołnierzy i partyzantów z Ruskiego Brodu i okolic

Pomnik żelwny płk. Franciszka Żarskiego na cmentarzu w Borkowicach

Tablica poświęcona powstańcom styczniowym poległym w bitwie pod Mechlinem na cmentarzu w Smogorzowie

Pomnik Niepodległości wystawiony staraniem ks. Marka Lurzyńskiego w 100 rocznicę odzyskania przez Polskę suwerenności na placu przy kościele parafialnym

Pomnik pomordowanych mieszkańców Bryzgowa i okolic w Nowinkach